

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 10/416 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

LISTOPAD 2020.

“Uđi u radost gospodara svoga!”

(Mt 25,21)

Poštovani čitatelji Ladonje,

pri kraju smo mjeseca listopada, koji smo i ove godine nastojali proživjeti molitvom Krunice u našim crkvama, a možda i u obiteljima. To je ujedno i mjesec u kojem se Crkva posebno spominje svoga važnog i nezamjenjivog misijskog poslanja. To je bila prigoda da se molitvom, pa i materijalnom pomoći, sjetimo misionara širom svijeta koji su ostavivši udoban i lagodan život krenuli u svijet, upravo tamo gdje su najpotrebniji, kako bi svakome čovjeku navijestili vjeru u Isusa Krista.

Ali ono što se također dogodilo krajem rujna i početkom listopada

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada

1972. listić – prilog obiteljskog časopisa

Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulsa.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ţiro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Update iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVIC d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: "Uđi u radost gospodara svoga"

jesu slavlja svete potvrde u mnogim župama naše Porečke i Pulsko biskupije. Ono što smo mogli primijetiti na tim slavljkima jest prava i iskrena radost krizmanika, kumova i roditelja i zahvalnost da su se mogla održati slavlja koja su zbog pandemije bila odgođena. Iako su se i sada morala ispunjavati određena pravila i morali smo se ponašati po određenim uputama, ipak su ta slavlja imala svoju posebnu ljepotu i draž. Možda je to bilo i zbog toga jer je na slavljkima uglavnom mogla nazočiti, uz krizmanike i kumove, samo najbliža obitelj. Ovogodišnja su slavlja stvarno odisala ozračjem jednoga lijepog vjerskog obreda primanja sakramenta svete potvrde. Ovoga puta ta naša slavlja nisu bila slična događajima koji i nemaju puno veze s ponašanjem u crkvi. Upravo zbog toga možemo reći da možda koji put malo podcjenjujemo naše mlade, koji nam djeluju malo nezainteresirano i nisu uvek onakvi kakve ih mi očekujemo. Ovogodišnje su nam krizme pokazale da stvarno možemo računati i na njihove roditelje, koji su prvi svojim primjerom, a tako vjerujem i kumovi, pokazali da je krizma važan događaj i da je to znak zrelosti i odgovornosti vjere koju valja svjedočiti i u ovakvim trenutcima kao što je pandemija, koja je zahvatila cijeli svijet. Zbog svega toga treba reći hvala Bogu i svima koji su dooprinjeli da su se ti lijepi i, vjerujem, nezaboravni događaji slavlja svete potvrde mogli održati.

Pred nama su, poštovani čitatelji, i važni dani u liturgijskoj godini koji posebno daju ton početku mjeseca studenoga. To su svetkovina svih

svetih i spomen svih vjernih mrtvih, Dušni dan. Nadamo se da će nam upravo svetkovina svih svetih donijeti malo više radosti i nade, i to baš u ovo vrijeme kada smo stalno suočeni s glasovima neizvjesnosti i straha zbog pandemije kojoj još uvijek ne vidimo kraj. Svi sveti podsjećaju nas da je svetost moguća i dostižna. Svetost nije privilegija za odabrane. Svetost je Božji dar svakome od nas. Već smo sada pozvani živjeti svetim životom. Zar nas nisu upravo ove okolnosti života u kojima smo se našli podsjetile da smo pozvani osloniti se na Boga, živjeti s Bogom i nastojati živjeti po njegovoj riječi? Slijediti u životu Isusa Krista znači vidjeti i prepoznati Božju ljubav i dobrotu u svome životu. Slijediti Isusa Krista znači vidjeti sliku Božju u svakom čovjeku, posebno u onima s kojima živimo, zato su Svi sveti svetkovina radosti i nade.

Spomen svih vjernih mrtvih, Dušni dan, također je izvanredna prilika ne samo da se spomenemo svojih pokojnika nego da pokušamo slijediti njihov dobar primjer, da pokušamo pretočiti u svoj život ono dobro čemu su nas učili. Stoga nas taj dan podsjeća da smo pozvani sada dok još živimo s onima koji su nam najbliži, pokazati više ljubavi, više poštovanja, više razumijevanja i strpljivosti. Taj dan podsjeća da svaki trenutak života koji nam Bog daruje nastojimo dostoјno i dosljedno proživjeti. To nam daje nadu da već sada i ovdje gradimo svoje mjesto u nebeskom kraljevstvu.

Poštovani čitatelji, svima vam želim lijepe i ugodne dane koji su pred nama. Urednik.

Dobri Samaritanac u srcu Papine poruke bratstva

Enciklika pape Franje, *Fratelli tutti*, nastala je u vremenu pandemije Covida-19, u godini koja je na vidjelo iznijela svu nejednakost i nepravdu ovoga svijeta. Iz te pozicije piše papa Franjo, kao čovjek vjere u Evandželje i Božju ljubav, ali i čovjek bez iluzija o strukturama suvremenoga društva.

Stoga treba ozbiljno shvatiti dijagnoze koje Papa postavlja, pomalo zaoštravajući svoju socijalnu retoriku. Cilj te oštire retorike nije osuda ili stvaranje podjela, već osvjećivanje boli koju trpi čovječanstvo.

Kultura otpada – o kojoj često govori i piše, sada poprima kulturu – „globalnog otpada“, u koji je naša civilizacija smjestila sve koji ne odgovaraju modelu isplativosti. Neki se dijelovi čovječanstva, piše Papa, čine pogodnim za žrtvovanje. Kultura otpada odbacuje stare i izolira ih kao one koji „više nisu potrebni“, odbacuje nerođene kao one koji „nisu još potrebni“. Isti mentalitet radi profita odbacuje radnike i pretače se u rasizam. Upravo nas rasizam kao društvo posramljuje jer pokazuje da napredak u koji smo vjerovali kao društvo i nije tako napredan kao što nam se možda činilo, poručuje Sveti Otac.

Govoreći o pandemiji, ponovio je riječi izrečene ovoga proljeća: ova je oluja skinula maske, lažne sigurno-

sti, prioritete, a ostala je svijest o zajedničkoj pripadnosti čovječanstvu, pripadnosti koju imamo kao braću. A kako svijet nakon ove krize ne bi pao u novu potrošačku groznicu i stvorio nove oblike egoističnoga samoočuvanja, Papa taj svijet poziva na *bratstvo*. Riječi Asiškoga Sironima, sv. Franje, zaljubljenoga u Krista kojeg je video u svakom bratu i sestri, želete protresti čovječanstvo. „Braćo sva!“ govorio je sveti Franjo, nikoga ne isključujući. „Braćo sva!“ ponavlja papa Franjo, u želji da poruka evanđeoske ljubavi i mira dopre do svakoga. I upravo je evanđeoski koncept bratstva u pitanju – bratstvo koje polazi od vjere u jednoga Boga, koji je otac svima i nad svima bdije.

Papa nudi primjer takve ljubavi, prispolobu od dobrom Samarantru, koja pokazuje kako se pred ranjenim i poniženim čovjekom razotkriva lice sviju koji prolaze pokraj njega. Svejedno je jesli Judejac ili Samaritanac, svećenik ili trgovac. Sve se svodi na dva tipa ljudi, ističe Papa: s jedne su strane oni koji na sebe uzimaju tuđu bol, s druge strane oni koji prolaze izdaleka. Sami biramo hoćemo li biti oni koji se prigibaju pokraj paloga čovjeka ili oni drugi, koji gledaju u stranu i ubrzavaju korak.

U takvim trenutcima padaju naše maske, poručuje Papa Franjo, i nastupa trenutak istine. Hoćemo li se zaustaviti i zaliječiti rane bližnjih? To je izazov današnjice: u trenutcima krize povijest se dobrog Samaranca ponavlja, a Isus ne nudi alternativne puteve, on ima povjerenja u najbolje što čovjek može dati i ohrabruje čovjeka da prione uz ljubav i pomogne patniku te izgradi društvo dostoјno čovjeka, piše Sveti Otac.

Zato je politika velika tema ove enciklike, a Papa ističe da je ljubav srce političkoga duha, ljubav koja se brine za posljednje. „Život je umijeće susreta, iako u životu imamo puno sukoba“: Papa citira i brazilskega pjesnika De Moraesa i poziva sve da budu graditelji susreta u istini, poštujući vlastiti identitet. Stoga ističe da ćemo bez Evandželja izgubiti radost, nježnost i sposobnost pomirenja, koje nalazimo na izvoru, u svijesti da nam je oprošteno i da smo poslani. Drugi piju na drugim izvorima, a za nas kršćane izvor ljudskoga dostojanstva i bratstva ostaje u Evanđelju Isusa Krista, piše papa Franjo i zaključuje molitvom blaženoga Charlesa de Foucaulda: „Molite za mene da doista postanem brat svake duše u ovoj zemlji.“

Uvod

Svako je vrijeme izazovno, ima svoje prednosti i nedostatke. Crkva u tom konkretnom vremenu ostvaruje svoje poslanje, koje je uvijek izazovno; koje pred sinove i kćeri Crkve stavlja zamke. Jedna od pogubnih zamki za kršćane je da prihvate krilaticu nevjernika: Evandželje DA ali Crkva NE. Bl. Miroslav je jeku Drugog svjetskog rata, kad je Crkva bila svim režimima kamen spoticanja u ugnjetavanju naravnih ljudskih prava, jasno progovorio svojim vjernicima da ostanu vjerni Crkvi koja jedina živi evanđeoske vrednote i nastoji poruku spasenja donijeti svim ljudima. Pred tim istim zamkama se nalazimo i mi vjernici današnjice.

Kršćani i sv. Evanđelje

Mnogi nevjernici kažu: Sv. Evanđelje: DA, ali Crkva: NE; ni svećenici: NE!

Nagovor bl. Miroslava Bulešića u Baderni

Krist, da su Tvoji učenici slični Tebi, Indija bi bila Tvoja: tako govorи valjda Gandhi u Indiji.

U današnjem ateizmu mnoge krivice snose i sami kršćani, jer su više puta, sakrili pred drugima lice Bože, u privatnom životu, socijalnom i moralnom životu.

Kršćani su u mnogočemu izdali pravo lice Isusovo koji je došao na ovaj svijet, da oslobodi čovjeka.

Isus je kazao u sv. Evanđelju: U mojoem kraljevstvu veliki postaju mali. Tko je: veći, neka služi manjima, jer svi su sinovi istoga Oca koji je na nebesima.

Danas postoji veliki paradoks: historijski ateizam je danas bliži Bogu u djelima nego historijsko kršćanstvo, nego sami kršćani.

Masa koja danas niječe Krista i Crkvu kao instituciju uzet će u ruke našu Crkvu, dok mnogi takozvani kršćani ostavit će Crkvu.

Sv. Augustin je kazao: „Učinio si nas za nebo i otpočinut ćemo samo u Tebi.“

Kršćani su pogriješili kada su htjeli učiniti ljude na svoju sliku i priliku a ne Božju sliku i priliku.

Niti Isus nije rekao: „Buditi kao ja“ nego „buditi kao Vaš Otac koji je na nebesima“.

Svaki put kada se nalazim u blizini čovjeka, trebam poštivati savjest njegovu i ako bi bila pogrešna; to je moja obveza kao kršćanin.

Ideologije su prepreka da ljudi se ne zbližavaju: dijalog se mora ostvariti na razini čovjeka, jer ideologije neće se mijenjati, nego ljudi. Zato kršćanstvo nije ideologija, nego ljubav koja može spojiti sve ljude.

Čovjek po nagonu odbija što je savršeno, jer se boji da ne bude zgnječen ili da nije u stanju pronaći rješenje za svoje probleme. Zato je potrebno biti pažljiv da ne ranimo nikoga, da ne postanemo nametljivi, da ne ponižavamo, da ne vladamo! Čovjek i ako često želi biti slobodan, jako lako dozvoljava da bude od drugih podjarmljen, jer se boji svoje slobode, jer se boji svoje odgovornosti kao i Adam u zemaljskom raju. Zapovijed Isusova nije u Evanđelju „vladajte“ nego „ljubiti“ se međusobno.

MOŽEMO LI BITI BRAĆA?

Papa Franjo na blagdan sv. Franje Asiškoga potpisao je i predao javnosti svoju novu encikliku, pod nazivom „Fratelli tutti“ (Svi smo braća). Trebat će dobro proučiti ovu encikliku jer se dotiče nekih ključnih problema današnjice. No, i bez nekakve dublje analize ovoga pisma, koja svakako mora uslijediti, ova enciklika podsjeća na neke činjenice koje ne smijemo zaboraviti kada je u pitanju promicanje bratstva među ljudima, bez obzira na bilo kakve razlike. Naime, nije prvi put da pape progovaraju o potrebi uspostavljanja sveopćega bratstva među ljudima jer se to pitanje, izravno ili neizravno, postavlja u mnogim dosadašnjim enciklikama prijašnjih papa. Sjetimo se samo koliko je o tome govorio sveti papa Ivan Pavao II. koji je obišao cijeli svijet s namjerom poboljšanja odnosa među ljudima. Ipak, uspostava bratstva među ljudima još uvijek nailazi na katkada nepremostive poteškoće u ostvarenju toga sna. Stoga je potrebno uvidjeti koje su to prepreke koje treba nadvladati.

Pokušaji uspostave bratstva

Naime, jasno je da bilo kakav oblik univerzalnoga bratstva mora počivati na nekakvom ujednačenom ponašanju gdje će svi ljudi znati što je dopušteno, a što nije, inače govor o općem bratstvu postaje sterilan. Tako je godinama unazad u stručnim i znanstvenim krugovima pokrenuta inicijativa stvaranja svojevrsne „univerzalne etike“. Radilo se o tome da se stvori nekakav opći okvir ponašanja, s načelima, normama, pa i sankcijama s kojima će se svi složiti. Naravno da je podloga za takvu etiku bio Dekalog, tj. Deset Božjih zapovijedi, koje nisu prvenstveno zapovijedi za kršćane ili vjernike, nego proizlaze iz ljudske naravi i mogu biti obvezatne za sve ljude, bez obzira na vjeroispovijest. One proizlaze iz ljudskoga razuma i nisu apsolutno ovisne o vjerskim uvjerenjima. I u sasvim primitivnim ljudskim zajednicama vrijedi zapovijed „Ne ubij!“ Ako je ondje neka vrsta ubojstva dopuštena, npr. kao „legalizirana“ krvna osveta, onda je

takvo ubojstvo shvaćeno kao legitimna samoobrana. Nekoga se smatra krivim, pa ga se ubija. Koliko god to nama izgledalo čudno, i u naj-primitivnijim zajednicama u načelu vrijedi zapovijed kako se ne smije nikada ubiti nevino ljudsko biće. No, kada je trebala biti sročena tzv. Opća deklaracija takve jedne „univerzalne etike“, na površinu je isplivao jedan temeljni problem.

Bog kao temelj etike?

Prvi je uvjet da svi potpišu takvu deklaraciju bio da se u njoj ne spominje riječ „Bog“. Naime, mnogi predstavnici istočnjačkih religija, ateisti, animisti itd. nisu htjeli spominjanje Boga kao temelja obvezatnosti svih etičkih načela. Postalo je više nego jasno kako sva moguća univerzalna etička načela koja će ovisiti samo o ljudskoj dobroj volji, teško mogu postati obvezatna za sve. Potreban je jedan „viši“ i čvršći autoritet koji će stajati iza tih načela. Pokazalo se, dakle, da nekakvo opće ujednačeno ponašanje ljudi na planu etike i morala itekako ovisi o vjerskim uvjerenjima. Gotovo smješno dje-lju riječi tvoraca te Opće deklaracije jedne univerzalne etike koji se već na početku ispričavaju kako u tekstu nisu smjeli spominjati Boga. Nikakve vrijednosti ili norme ne mogu imati opću i čvrstu valjanost ako se njihova obvezatnost veže samo na ljudsku dobru volju. I najgore dikture imale su neke vrijednosti koje su svoju obvezatnost imale zahvaljujući autoritetu režima. No, kada je režim propao, do mnogih takvih vrijednosti ljudi više nisu držali niti ih poštivali. Papa Franjo svjestan je toga temeljnog problema kada tvrdi kako „...razum može prihvati jednakost među ljudima i uspostaviti građanski suživot među njima, ali nije u stanju uspostaviti bratstvo. Samo traženje Boga iskrena srca pomaže nam da jedni drugima možemo biti suputnici na putu, istinska braća.“

Ključna uloga vjere

Ovo uvjerenje, međutim, koliko god bilo točno, nameće niz problema i pitanja. Kada je papa Ivan Pavao II. tražio oprost za sva nedjela koja su

kršćani počinili tijekom povijesti, nitko u nekim drugim vjeroispovijestima nije istovjetno uzvratio. Zašto? Jer je Sveti Papa oprost temeljio na vjeri. Na čemu će ga temeljiti netko tko ne želi ime Boga u deklaracijama? Na dobroj volji pojedinaca? Na sankcijama nekoga režima? Kako netko može biti uvjeren da je dužan uvijek oprostiti ako ne vjeruje u Kristovu evanđeosku riječ? Kako će doći do uvjerenja kako je svaki život svet, i onaj najvećega kriminalca kojemu prijeti smrtna kazna? I život onoga starca koji je postao „beskoristan“ pa bismo ga smjeli usmrtiti eutanazijom? Papa Franjo izražava vjekovnu želju Crkve i svakoga pojedinog vjernika za sveopćim osjećajem bratstva među ljudima. No, ima još previše onih, i ne samo pojedinaca nego i svjetskih institucija, poput Organizacije ujedinjenih naroda ili središnjih ustanova Europske unije, koji takvoj Papinoj težnji postavljaju ozbiljne prepreke. Stoga se nameće misao kako je Papa svjestan da njegov govor teško može nadvladati uhodane politički, gospodarski, kulturno, svjetonazorski i konfesionalno utemeljene razlike među ljudima, ali je itekako potrebno da Vrhovni Pastir pokrene promjene u svijestima ljudi, u glavama svjetskih čelnika, u mnogobrojnim širiteljima zavada. Ako nas je COVID-19 uspio prisilno ujediniti u zajedničkoj nevolji, zašto se to isto ne bi moglo dogoditi i u zajedničkoj težnji prema dobru?

Svečano proslavljenja zaštitnica gornjolabinske župe

Ucrkvi Rođenja Marijina u Labinu svečano smo 8. rujna proslavili zaštitnicu župe – Malu Gospu. Tijekom devet dana pripremali smo se i molili za sve potrebe Labinskoga dekanata, a Devetnicu su vodili svećenici iz Dekanata. Prošle smo godine na taj blagdan započeli posvetu svih župa, obitelji, pojedinaca i svećenika Bezgrešnu Srcu Marijinu te se ove godine nastavilo sa željom da ovo postane tradicija.

Svakoga je dana molitveni program započinjao molitvom Krunice s razmatranjima otajstava Krunice, a u to nam je vrijeme bila pružena mogućnost za svetu isповijed. U srijedu i četvrtak nakon svete mise nastavilo se s Klanjanjem Presvetom Oltarskom Sakramentu, a u petak Molitvom pred križem. Posljednjega dana Devetnice našu su pripremu uveličali vlč. Bernard Jurjević, koji je predvodio Krunicu i misu, i trojica bogoslova

sjemeništa Redemptoris Mater iz Pule i Sarajeva. Oni su nakon svete mise iznijeli svjedočanstva svoga duhovnoga poziva. Uslijedila je procesija s upaljenim svjećicama od crkve do križa nadomak crkve.

Na sam je blagdan Male Gospe svetu misu, uz koncelebraciju svećenika Dekanata, predvodio fra Ivan Miklenić, magistar franjevaca novaka s Trsata. On je u homiliji istaknuo: „Što znači rođenje? To je dan kada slavimo život, kada se saberemo u jednoj obitelji proslaviti supovezanost toga događanja. Rođendan je dan kada se zajedno veselimo jer se osjećamo duboko povezani sa slavljenikom. Upravo smo se radi toga danas okupili. Slavimo Marijin rođendan i svi smo Marijini domaćini, ona nas danas časti. Njezin je život duboko povezan s tvojim i mojim životom jer je Bog htio ugraditi taj njezin život u svaki naš život. Svojom poslušnošću Božjoj

riječi ona je rodila Spasitelja svijeta i ne čuva ga za sebe, želi ga darovati svima nama. Bog ju je darovao svima nama da bi po njoj nama darovao Boga koji će biti Emanuel – S nama Bog. Mi se Mariji više divimo nego ju nasljeđujemo. Marijinom vjerom živimo iz dana u dan, osluškujmo Božju riječ, dopustimo da nas Božja riječ mijenja pa da doprinesemo boljoj kvaliteti kršćanskog života. U svakodnevnom životu donesimo to kršćanstvo u prostor i vrijeme gdje živimo.“

Slavlje Rođenja Marijina završilo je pred Gospinim oltarom gdje su prisutni svećenici obnovili posvetu Bezgrešnom Srcu Marijinu u svoje ime i ime svih svojih župljana. (LB)

Blagdan Gospe Žalosne u Murinama

U utorak, 15. rujna 2020. godine, o blagdanu Gospe Žalosne, u jedinom istarskom svetištu Gospe Žalosne, u crkvi Gospe Žalosne u Murinama, u Umaško-oprtaljskom dekanatu, misno slavlje predvodio je vlč. Marcin Madej, župnik u Bujama, uz koncelebraciju svećenika iz okolnih župa. Na početku je sve okupljene pozdravio kapelan umaške župe, kojoj crkva u Murinama pripada kao filijala, vlč.

Branimir Šapina. Predvoditelj misnoga slavlja u prigodnoj je homiliji povezao blagdan Gospe Žalosne sa svetkovinom Uznesena Blažene Djevice Marije te blagdanom Rođenja BDM. Crkva ta dva radosna događaja spaja sa žalošću jer reflektira život čovjeka, koji ima i radosne i žalosne trenutke. Današnji nas blagdan uči da su trenutci trpljenja i tjeskobe potrebni. Krist se utjelovio da nas spasi, da bismo mi razumjeli kako trpljenje ima smisla, naglasio je vlč. Madej. Prirodna je reakcija čovjeka da ne želi trpljenje, u trenutku trpljenja svi smo krhkki, čovjek sam po sebi nije u stanju prihvatići trpljenje. Bog je poslao svoga Sina da bi pokazao taj put koji kroz trpljenje vodi prema Spasenju. Blažena Djevica Marija prolazila je taj put, u vjeri, ona je sudjelovala u otkupljenju čovjeka, pridružujući se svome Sinu. Pratila ga je, kao i svaka

majka, od malih nogu. Postoje trenutci kada je bol prevelika, a Blažena Djevica Marija razumije tu bol jer ju je proživjela, razumije trpljenje majki svakoga vremena. Iako nije trpjela tjelesno, ponijela je palmu mučeništva jer je trpjela u duši. Ona zna odgovor na trpljenje, ona zna da bi roditelj sve dao samo da dijete ne trpi. Ona nas uči da je tjeskobu moguće prebroditi. Uči nas da svi mi, s Božjoj milošću, i po njezinu zagovoru možemo prihvaćati naše svakodnevne križeve i trpljenja, koji neće trajati vječno, a to je radosna vijest. Za sve će nas doći trenutak kada će nestati svaka bol i doći ćemo do susreta s Gospodinom u vječnosti gdje nas očekuje Blažena Djevica Marija, zaključio je vlč. Madej.

Misno slavlje glazbeno je popratio župni zbor Župe sv. Peregrina iz Umaga. (G. Krizman)

U Župi sv. Mihovila u Žminju obnovljena tradicija Večernje za pokojne

U Župi sv. Mihovila u Žminju, u Pazinskom dekanatu, blagdan Uzvišenja Svetoga Križa, u ponедјeljak 14. rujna, bio je u znaku dovršetka obnove crkvice Svetoga Križa na mjesnome groblju. U jutarnjim je satima slavljena misa, a poslijepodne je obnovljena drevna tradicija Večernje za pokojne.

Večernju za pokojne na blagdan Uzvišenja Svetoga Križa povijesna vrela spominju još na samome početku 17. stoljeća. Večernju je predvodio žminjski župnik vlč. Jordan Rovis. Ta će se tradicija od sada redovito nastaviti.

Tom prigodom povijesni prikaz spominjanja crkvice, povijesne zapis te pregršt zanimljivosti s njom u svezi okupljenima je predstavio dr. sc. Elvis Orbanić iz Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Rijeci, Područne jedinice u Puli.

Žminjska župa može se podićiti da među svojim aktivnim župljanima ima jednoga od najrelevantnijih istarskih povjesničara, koji svoje bogato historiografsko iskušto i umijeće nerijetko nesebično primjenjuje upravo oplemenjujući razne prigode, a osobito publikacije u svezi sa svojom rodnom župom.

Grobljanska crkva Svetoga Križa, koja je zadnju veliku obnovu doživjela 1964. godine, ovom je prigodom u potpunosti obojana

iznutra, izvršena je zamjena tepiha i tapeciranje klupa, uređen je drveni oltar i nabavljen novi ormar, a najzahtjevniji dio obnove bilo je temeljito uređenje lopice ispred crkve. Sveukupni trošak radova koji je većim dijelom podnijela Župa sv. Mihovila, uz sudjelovanje Općine Žminj, iznosio je 170 tisuća kuna. Najavljeno je i uređenje fasade.

Iako je povijest ovoga blagdana obavijena koprenom više legendi i rijetkih pouzdanih podataka, valja izdvojiti najstariju predaju prema kojoj je Sveti Križ pronašla carica Jelena, majka Konstantina Velikoga, na samoj Kalvariji u Jeruzalemu, podsjetio je dr. Orbanić na početku izlaganja.

Naime, ona je bila kršćanka te se u vrijeme progona svoje subraće, kako je bila iz ugledne obitelji, za njih zauzimala. Njezin sin, Konstantin, postavši carem Rimskog Carstva, 313. godine dat će slobodu ispovijedanja kršćanske vjere, što znači da će kršćanstvo postati ravnopravna religija u njegovoj državi, koja je obuhvaćala i Istru. Spomendan pronalaska Svetoga Križa u Rimu se slavio prije kraja 7. stoljeća i polako se širio diljem

kršćanskoga svijeta, pa je tako došao i u naše krajeve.

Dr. Orbanić nadalje je istaknuo da je Žminj u vrijeme svoga prvog povijesnog spomena u crkvenom smislu pripadao pod upravu porečkoga biskupa. S potpunom sigurnošću to можемо tvrditi od 1178. godine, iako je kršćanstvo na Žminjštini zajamčeno arheološkim nalazima već u 6. st.

Prvi spomen crkve Svetoga Križa na Žminjštini zabilježen je u Istarskom razvodu. Riječ je o srednjovjekovnom pravnom dokumentu o razgraničenjima feudalnih gospodara i seoskih općina koji je nastao između 1275. i 1395. godine, pojasnio je predavač. Tu se kaže da je područje Pićanske biskupije graničilo s Porečkom biskupijom i na Žminjštini, a crkva Svetoga Križa na cimitru točka je razgraničenja. Povijesna će vrela tijekom sljedećih dvaju stoljeća šutjeti o ovoj crkvi.

Sljedeći je zapis tek iz 1603. godine kada je Žminj pohodio porečki biskup Giovanni Lippomano (1598. – 1608.). Taj je pohod bio dijelom uobičajene vizitacije župa koje su i ovome porečkom biskupu bile podređene. Pregledavajući

crkvenu imovinu, razgovarajući sa žminjskim svećenicima i viđenijim stanovnicima Žminja, istaknuo je postojanje crkve Svetoga Križa zajedno s mjesnim grobljem, čime je potvrđen navod Istarskoga razvoda iz 13. stoljeća. Tako možemo govoriti o kontinuitetu ovoga blagoslovljenog tla s naslovom Sv. Križa najkasnije od 13. stoljeća do današnjih dana, dakle, punih osam stoljeća.

Slavljenje misa u crkvi Svetoga Križa

Žminj je bio sjedište tzv. kolegijalnoga kaptola, dakle, uz župnika koji je nosio titulu kanonika, postojaо je još jedan kanonik. Smisao kolegijalnih ili zbornih kaptola, pa tako i žminjskoga, sastojao se u činjenju svečanijih liturgijskih slavlja, zajedničkim molitvama iz brevijara u korskim klupama, a takav su tip kaptola imale još neke, premda rijetke župe u Istri. Svakako, radi se o mjestima koje odlikuje kršćanska starina i ugled, rekao je dr. Orbanić.

Spomenute 1603. godine prema kazivanju žminjskoga kanonika Ivana Kukurina, u crkvi Svetoga Križa mnogo su se puta održavale votivne (zavjetne) mise jer je tako želio župnik. Mjesni župan, službe

slične današnjem načelniku općine, prezimena Žufić, tada je izjavio kako svakoga ponедjeljka u ovoj crkvi treba misiti za mrtve.

Dvadesetak godina kasnije, 1625., prema zapisima u povijesnim vrelima, postojao je isti običaj slavljenja misa u ovoj crkvi. Svake je nedjelje župnik trebao navijestiti obljetnice smrti, kako je to odavno bio običaj ovoga mjesta. Mise za mrtve održavale su se ponedjeljkom sa škropljenjem blagoslovljenom vodom po groblju. U 18. stoljeću saznajemo da je u crkvi Svetoga Križa žminjski kapelan bio dužan slaviti 12 misa godišnje.

Očigledno je obveza iz davnina o slavljenju misa za pokojne svakog ponedjeljka u ovoj crkvi tijekom 18. st. promijenjena na način da ju je slavio jedan od žminjskih kapelana u reduciranoj obliku, tj. slavila se jednom mjesечно.

Govoreći o materijalnoj povijesti crkve Svetoga Križa, predavač je podsjetio kako su se u ta stara vremena vjernici okupljali u specifičnim udrugama koje poznajemo kao bratovštine. Na Žminjštini ih je tijekom 17. i 18. st. bilo desetak. Otkriva nam kako je ova crkva bila pod materijalnom skrbi istoimene

bratovštine Svetoga Križa čiji su članovi bili u Žminju djelatni svećenici, kojih je tijekom 17. stoljeća bilo čak šest u isto vrijeme.

Od oltara u ovoj crkvi spominju se tijekom promatranih dvaju stoljeća oltar sv. Franje, oltar Bičevanja i oltar sv. Justa. Lopica ili trijem ispred crkve noviji je dodatak jer se ne spominje u zapisima do kraja 18. st.

Iz svega izloženoga, crkva Svetoga Križa na *cimitru* postojala je još u 13. st. i tijekom svoje povijesti od najmanje osam stoljeća bila je predmetom arhitektonskih preobrazbi, kako svoga plašta, tako i unutrašnjosti. Zadnja je velika obnova zabilježena 1984. godine.

U financijsko-materijalnom smislu za ovu se crkvu brinula bratovštinska zajednica vjernika sve do vremena Josipa II., krajem 18. st., kada se bratovštine ukidaju, pa ta obveza prelazi na druge subjekte.

Zacijelo će i ovo današnje slavlje naći mesta u župnoj kronici na poticaj budućim generacijama o potrebi skrbi nad našom vjerskom i kulturnom baštinom, zaključio je dr. Orbanić.

(IKA)

Trinaesta EX TEMPORA – ARS SACRA u Vižinadi

LAUERAT - AMINA KONATE VISINTIN

Zajednica Talijana Općine Vižinada unatoč pandemiji koronavirusa organizirala je ove godine već 13. Izložbu *Ex tempora – Ars sacra* na kojoj likovni umjetnici iz Istre i drugih krajeva Hrvatske izlažu svoje radove stvorene na slobodnu temu i sakralne teme. Ove je godine bilo to pod posebnim uvjetima jer je trebalo poštivati sve mјere borbe protiv ovoga opakog virusa. I bilo je uspješno. Poziv za sudjelovanje na izložbi prihvatiла su 22 umjetnika, koji su na Battistellinoj šterni izložili 26 svojih najnovijih radova. U nizu izuzetno kvalitetnih radova prosudbeno je povjerenstvo, u sastavu Estae Diklić iz Poreča, kao predsjednica, te članovi Marino Baldini iz Vižinade i Lorella Limoncin Toth iz Buja, ocijenilo da je najbolji rad onaj Amine Konate Visintin iz Poreča, a nagrađen je za vršnost i aktualnost u rješavanju teme iz propozicija natječa-

ja. Pripala mu je nagrada u iznosu od 2.500,00 kuna Zajednice Talijana Vižinada. Općina Vižinada s 1.000,00 kuna nagradila je rad *Bijeg u Egipat*, Vedrana Šilipetra iz Pule, koji je osvojio drugo mjesto, inače rado viđen gost i stalni sudionik vižinadske *Ex tempore*. Istaknuta je njegova tankočutnost i izvrsnost u obradi sakralne teme i kompozicijskoga predstavljanja kao univerzalne likovne teme. Treće je mjesto pripalo uratku *Prasak, Dobre Grančaroskog* iz Pule, za koji je prosudbeno povjerenstvo ustvrdilo da se radi o apstraktnom radu velike ekspresivne snage koji se usmjerava u primordijalnu energiju koja se širi prema granicama imaginarnog. Turistička zajednica Vižinade rad je nagradila s 500,00 kuna. Neda Šainčić Pilato predsjednica ZT Vižinada, uime organizatora zahvalila je svim sudionicima izložbe, čestitala im na ozbiljnosti pristupa ovoj

manifestaciji i zaželjela da se sljedeća održi u normalnijim uvjetima.

Nakon podjele nagrada i proglašenja pobjednika umjetnici su imali prigodu, uz skroman domjenak, razmijeniti iskustva i porazgovarati o mogućnostima djelovanja i u izvanrednim uvjetima.

Ex tempora popratila je i izložba radova porečkoga slikara i galerista Ante Potočnjaka.

Slavko Ledić

SEH DUŠ DAN

**„Skroz moj dom je črna/ Tica proletela; /Skroz lug me peljala/ Dok me tu dovela;/ Kot da zver me tera/ Su noć san bežala,/ Ter trudna i strta/ Na tvoj grob san pala.../ Sine lepi, slatko spi!/ Na grobe ti mat leži.“
(Vladimir Nazor).**

Dušni dan ili Spomen svih vjernih mrtvih poziva nas da se sjetimo naših, prije svega, dragih i ljubljenih osoba koje su napustile ovaj svijet. Možda smo im još nešto željeli reći prije njihove smrti, ali nismo uspjeli – ili isto tako i oni nama. Ali ne samo njih nego i onih koji nam nisu bili toliko dragi, ali smo s njima bili povezani u ovozemaljskom životu te postoje neke poveznice među nama. Spomen je prilika da izrazimo svoju želju da se u Bogu pomirimo jer za kršćanina fizička smrt nije ništavilo, nije mrtvilo. Za kršćanina smrt znači prijelaz u novu dimenziju bivanja. Zato su od davnine groblja zvana „spavaonicama“. Tu se „spava“ i čeka čas buđenja, kad će „odjednom, u tren oka, na posljednju trublju – jer zatrubit će – i mrtvi će uskrsnuti neraspadljivi i mi ćemo se izmijeniti. Jer ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost i ovo smrtno da se obuče u besmrtnost.“ (1 Kor 15, 52-53) Dakle, mi računamo i vjerujemo da su oni živi. Zato nismo neutješni, ma koliko bol zbog rastanka bila intenzivna. Nismo očajni. Zato imamo potrebu doći na mjesto gdje leže njihova tijela, posmrtni ostatci... Imamo potrebu imati fizičku vezu i fizičku mogućnost izraziti svoje sjećanje, svoje osjećaje i svoje nadе u svezi s pokojnjima. Zato imamo potrebu donositi cvijeće kao znak naše ljubavi i poštovanja prema onima koji ovde leže i svijeće kao znak želje da ne ostanu u mraku i zaboravu, već da im „svijetli svjetlost vječna“, a to je Krist. Mi im molimo pokoj, tj. mir, vječni. Molimo da tamo, gdje su im duše, budu u miru, da im se oproste grijesi i svi dugovi... Zato koristimo dane kad im se daje oprost od vremenitih kaznai da molimo posebne molitve i činimo pokoru kako bi što prije bili očišćeni i prešli u raj. Spomen vjernih mrtvih dinamična je i živa poveznica preko

molitava, dobrih djela, milostinje i raznih djela pokore koje namjenjujemo za duše pokojnika. Slijedimo svetoga Pavla koji kaže: „Što onda čine oni koji se krste za mrtve? Ako uopće mrtvi neće uskrsnuti, što se krste za njih? Što se onda i mi svaki čas izlažemo pogiblima?“ O tome nam svjedoče svetci, npr. sveta Faustina Kowalska koja piše kako su joj noću dolazile duše pokojnih sestara i tražile da za njih moli i kako su nakon obavljenе molitve došle zahvaliti. Postoje i druga iskustva koja narod pamti kao traženje duša pokojnika da se moli za njih. Znale bi se događati čudne stvari koje su svojom neobičnošću i upornošću u živima izazivale nelagodu i strah pa kad bi se obratili svećeniku za pomoć, on bi ih uputio da za tu neku dušu, poznatu ili nepoznatu, prikažu svetu misu i poslije bi te neugodnosti nestale. Nitko to ne mora vjerovati kao dogmu, ali oni koji su to doživljavali, jako dobro znaju kako im je bilo i kako im je lagnulo. S tim u vezi važno je shvatiti koliko je zlo kad netko „nestane“ pa mu se ne zna ni je li živ, ni gdje mu je grob. Jer muka je ako ne znaš je li živ ili mrtav. Ne znaš bi li molio za njega kao živog ili kao mrtvog. Nije to svejedno. Neizvjesnost je gora od loše izvjesnosti. Zato oni koji znaju da su neki nestali mrtvi, a neće to reći, čine velik zločin, strašno muče one koji traže svoje nestale. Drže ih u stalnoj neizvjesnosti, u stalnom uza-

ludnom iščekivanju, u lažnoj nadi i nesigurnom očekivanju. Jer teško je uzvjerovati da je netko mrtav ako nisi za to dobio jasan dokaz. Jednostavno ne želiš vjerovati da je mrtav. Nada zadnja umire. Pravi pakao. Suze onoga koji oplakuje, raspršuju se u nigdje i ništa, nikud određeno. Oni osjećajima i razumom tumaraju od nemila do nedraga. Zaista je velik grijeh uskratiti im tu informaciju. Nadalje, strašno je oskvrnjivati grobove. Tu se s jedne strane remeti mir pokojnika, gledano sa strane nas živih, a s druge strane, živima se, kojima je stalo do pokojnika koji su u tom grobu sahranjeni, nanosi uvreda, dira ih se u dušu i intimu njihovih osjećaja. Ružno je da se netko „iskaljuje“ na nemoćima, u ovom slučaju mrtvima, koji se ne mogu braniti od toga *barbarluka*.

Sve civilizacije i sve religije imaju odnos pun strahopoštovanja i poštovanja prema mrtvima. Zato su groblja sveta mjesta. Zato se na grobljima poštuje tišina. Ne ometa se glasnim i kričavim tonovima mir mjesta. Groblja su mjesta smjerne molitve i pijeteta, a ne razuzdanosti: smijeha, dovikivanja, pušenja, dovodenja pasa i sličnoga. Groblje je mjesto susreta s onostranim. Pa ako netko i ne vjeruje u život vječni, u nešto poslije smrti, ipak osjeća da je to posebno mjesto i da traži poseban odnos, ako ne prema mrtvima, onda prema živima koje neprimjereno ponašanje prema njihovim mrtvima boli i vrijeda.

Koncert klasične glazbe na dar Barbanu

Užupnoj crkvi sv. Nikole u Barbanu, u nedjelju, 20. rujna 2020. godine održan je koncert klasične glazbe. Organizator koncerta bilo je Hrvatsko-talijansko društvo iz Zagreba. Održavanje koncerta financijski je poduprlo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

Na koncertu su nastupili tenori Hrid Matić iz Zagreba i Zoran Tomaić iz Pule. Klavirska pravnja bili su mladi pijanisti Gaj Matić Marović iz Zagreba i Sandro Vešligaj iz Pule. Izvođena su koncertna djela uglavnom talijanske, ali dijelom i hrvatske vokalne lirike.

Hrid Matić hrvatski je glazbenik, skladatelj, glazbeni pedagog. Kao tenor tijekom karijere nastupao je diljem Europe, snimio niz ploča i kaseta. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja i kao takav neosporna glazbena veličina. Koncertno izvodi niz djela hrvatskih i svjetskih autora od renesanse do 21. stoljeća, uključujući i vlastita. Osim glazbene djelatnosti uspješno se bavi i likovnom umjetnošću.

Zoran Tomaić pulski je tenor koji je najpoznatiji po izvođenju djela talijanske vokalne lirike i *bellcanta* koji je studirao. Jednostavno plijeni pozornost publike svojim moćnim i čistim glasom velikoga raspona te određenom dramatikom pri izvođenju arija. Osim po pjevanju poznat je širom Istre i po svom dugogodišnjem humanitarnom radu ponajviše za Caritas Porečke i Pulsko biskupije. Sa sestrom već više godina provodi humanitarnu akciju „Volim Istru“. Gaj Matić Marović iz Zagreba veoma je perspektivan pijanist i diri-

gent. Nastupa na mnogim koncertima kao pratnja solo-pjevačima u Hrvatskoj i Beču. Puljanin Sandro Vešligaj također je iznimno talentiran pijanist. U Zagrebu je diplomirao i magistriраo klavir te već godinama surađuje sa Zoranom Tomaićem i prati ga na koncertima.

Održani koncert klasične glazbe u barbanskoj je crkvi veoma lijepo prihvaćen od publike. Arije su bile zaista bravurozno izvedene i baš sve nagrađene dugim pljeskom. Publici se, sudeći prema reakcijama, posebno svidjela završna napoletanska arija „Santa Lucia“ koju su zajednički izveli Hrid Matić i Zoran Tomaić, uz klavirsku pravnju Sandra Vešligaja. Koncerti u organizaciji Hrvatsko-talijanskoga društva iz Zagreba već se oko godinu dana održavaju u većim gradovima diljem Istre. Prema riječima umjetnika još nikada dosad nisu gostovali u malom mjestu kakvo je Barban.

Nakon koncerta organiziran je skroman domjenak za izvođače i publiku. Za to su se pobrinuli župnik vlč. Bernard Jurjević, članovi Župnoga vijeća i zbora. Umjetnici su izrazili svoje pozitivne dojmove s koncerta i zahvalnost publici na pozornu slušanju i pljesku. Dojmio im se ambijent crkve sv. Nikole, umjetnički oslikane olтарne pale, akustika te gostoljubivost ljudi. Ovaj je koncert znatno pridonio duhovnosti i ispunjenju potreba ljudi za kvalitetnom umjetnošću. Domaćini se nadaju kako će ovo biti tek jedan od koncerata u nizu.

(Tekst: Nevia Kožljjan)

Spomendan sv. Pija u Puli

Spomendan sv. Pija iz Pietralcine, u srijedu, 23. rujna 2020. godine, posebno je obilježen u pulskoj crkvi sv. Antuna Padovanskog gdje se od prošle godine čuva njegova relikvija, rukavica koju je taj Božji ugodnik nosio kako bi zaštitio stigme na rukama.

Misno slavlje predvodio je župnik Župe sv. Antuna Padovanskog o. Gabriel Škibola. Program je započeo pobožnošću krunice, a zatim su izmoljene Litanije sv. Padre Pija. Nakon mise uslijedilo je čašćenje relikvija, predvoditelj je uz kađenje izrekao molitvu pred relikvijama, koje su izložene na jednome od dva pregradna stupa kojim je odijeljena lijeva bočna lađa crkve. Iznad relikvija se nalazi portret sv. Padre Pija, rad umjetnice Petre Turković iz Rovinja, a ispod relikvije je dokument kojim gvardijan Samostana „Majke Božje od Milosti“ reda manje braće kapucina u mjestu San Giovanni Rotondo potvrđuje autentičnost relikvije. (D. F. G. K.)

Župa sv. Mateja Apostola proslavila nebeskoga zaštitnika

Mjesto Sveti Matej – Cere, nedaleko Žminja, proslavilo je u ponедјелjak, 21. rujna svoga naslovnika i nebeskoga zaštitnika. Misno slavlje predvodio je vlc. Josip Peteh, upravitelj župe u Kršanu, uz koncelebraciju župnika domaćina vlc. Bernarda Jurjevića.

Predvoditelj je u prigodnoj homiliji, tumačeći Riječ Evandelja, po primjeru Isusova odnosa prema Mateju cariniku, naglasio kako Isus želi da shvatimo da nas Bog ne odbacuje zbog naših grijeha, on želi da dođemo pred njega iskreno se kajući. On nije došao za zdrave, nego za bolesne, za sve nas grešnike, istaknuo je propovjednik. Isus nas poziva da budemo savršeni kao što je savršen Otac nebeski, a za svladati životne slabosti koje ne možemo pobijediti vlastitim snagama, daje nam snagu Duha Svetoga. Pozivajući Mateja, Bog zove svakoga od nas da mu budemo svjedoci te širimo radost Uskrsa u svijetu, naglasio je propovjednik, i

zaključio željom da nas ovaj blagdan još više poveže s Božjom ljubavi te da i mi postanemo kamenje koje izgrađuje Božje kraljevstvo. I ove je godine, već tradicionalno, proslava župnoga zaštitnika bila u humanitarnom tonu. Župnik je nakon misnoga slavlja večerom počastio sve okupljene, a sav novac sakupljen toga dana dobrovoljnim prilozima namijenjen je za potrebe župnoga Caritasa te za pulsku humanitarnu udrugu Naš san njihov osmijeh. U sklopu večernje zabave nakon mise održan je i koncert harmonikaša. Mjesto Sveti Matej – Cere bilo je u sastavu župe Žminj sve do 1842. godine kada postaje kapelacija žminjske župe, a 1952. blagopokojni biskup Dragutin Nežić osnovao je Župu svetoga Mateja – Cere. Župna je crkva sagrađena 1630. godine. Danas župa broji oko 400 žitelja, nastanjenih u dvadesetak naselja.

(G. Krizman)

Blagoslovljeni oltari i oltarne pale bl. Bulešića i bl. Stepinca

Apostolski administrator Porečke i Pulsko biskupije i splitsko-makarski nadbiskup koadjutor mons. dr. Dražen Kutleša blagoslovio je u subotu, 26. rujna 2020. godine, povodom sedme obljetnice beatifikacije bl. Miroslava Bulešića, dva nova oltara i oltarne pale, naših suvremenih blaženika i mučenika, bl. Bulešića i bl. kardinala Alojzija Stepinca. U oltaru bl. Bulešića izložena je njegova relikvija za trajno javno štovanje. Tom su prigodom, po rukama nadbiskupa Kutleše, sakrament svete potvrde primila 24 kandidata.

Biskup je u prigodnoj homiliji, razlamajući Riječ iz Matejeva evanđelja, u prisподobi o dvama sinovima koja čovjek šalje na rad u vinograd, okupljenim vjernicima posebno istaknuo nekoliko činjenica za razmatranje. Navodeći negativan primjer pismoznanaca i farizeja, Biskup je potaknuo okupljene da ne osuđuju one koji su ranjeni grijehom ako im nisu ni pokušali ublažiti patnju. Nadalje je istaknuo važnost izvršavanja Božje volje, ne rijećima, poput sina koji kaže „evo me“ pa ne ode u vinograd, već je važno djelima i životom vršiti volju Božju.

Obraćajući se krizmanicima, nastojao im je osvijestiti važnost slušanja roditelja, potaknuo ih je na zahvalnost prema roditeljima za sve ono što čine za njih, čak i ako je riječ o zabranama, jer roditelji im žele samo najbolje. Pozvao ih je da nauče kako se samo radom i poštenjem dolazi do uspjeha te da je samo to način postizanja sretnoga života na zemlji. Obraćajući se roditeljima krizmanika, potaknuo ih je da vole svoju djecu, ali i neka ne čine pogrešku da im u toj ljubavi dopuštaju previše, ponekad znati nešto uskratiti, odgojna je metoda koja stvara odgovorne mlade ljude. Pozvao je roditelje na vjerodostojnost u pružanju pozitivnoga primjera djeci, posebno glede prakticiranja vjerskoga života.

Spominjući sedmu obljetnicu beatifikacije bl. Bulešića, mons. Dražen Kutleša istaknuo je da su za sve nas vjernike smrt i proglašenje blaženim mučenika Miroslava veliki povjesni događaji koji su razlog naše velike nade i utjehe. U osobi se našega blaženika spaja cjelokupna tragedija koja je pogodila pučanstvo Istre, Hrvatske i Europe tijekom prošloga stoljeća obilježenoga trima velikim neljudskim sustavima, komunizmom, fašizmom i

nacizmom. U osobi bl. Miroslava prepoznajemo pobjedu Kristova Evanđelja nad totalitarnom ideologijom, pobjedu Božjih prava i savjesti nad nasiljem i ugnjetavanjem, pobjedu praštanja i pomirbe nad mržnjom i osvetom. Naš bl. Miro predstavlja svećenika i vjernika koji želi oprostiti i pomiriti se, očistiti sjećanje od mržnje pobjeđujući zlo dobrom tako da mu osveta postane oprost, zaključio je Nadbiskup.

Na kraju misnoga slavlja, u završnim zahvalama, župnik domaćin, vlč. mr. sc. Lino Zohil izrekao je osnove podatke glede projekta izrade oltara i oltarnih pala te je istaknuo izraženo njegovanje kulta bl. Bulešića u toj župi. Sada su to dva posebna mesta molitve i sabranosti u našoj crkvi, rekao je govoreći o novim oltarima. Naši će krizmanici, kao i cijela župa, ovaj dan pamtit će s posebnom radošću jer smo danas u našu sredinu još konkretnije primili našega blaženog Miroslava čiju molitvu molimo na kraju svake mise te kojem svakoga 24. kolovoza hodčastimo pješice u Svetvinčenat, podsjetio je.

Relikvije je u oltar postavio preč. Sergije Jelenić, kancler Porečke i Pulsko biskupije, a župnik Zohil izrazio je nadu da će relikvije bl. Alojzija biti donesene i postavljene u njemu posvećen oltar za sljedeće Stepinčevu, u veljači 2021. godine.

„Neka vas zagovor tih naših dragih Božjih ugodnika, koji su ponajprije bili Kristovi svećenici, prati i nadahnjuće u svakoj odluci vaših zahtjevnih službi, kako biste i dalje mogli djelovati na slavu Božju te na dobrobit svih svećenika i vjernika laika, cjelokupnoga Božjeg puka u povjerenim vam dijecezama“, rekao je župnik Zohil izražavajući zahvalu nadbiskupu Kutleši.

Oltarne slike naših blaženika Alojzija kardinala Stepinca i svećenika Miroslava Bulešića rad su akademskoga slikara Zlatka Milakovića iz Zagreba, oltare je od ovdje lokalnoga kamena kirmenjaka izradila Kamenoklesarska radionica Zohil iz sela Tončaki kraj Žminja, na čelu s Darkom Zohilom i njegovim sinom Martinom Zohilom, a elektroradove izveli su gg. Đani Radovčić i Radivoj Restović, rekao je župnik u završnim zahvalama te usto izrazio zahvalnost vrsarskoj gradskoj tvrtki Montraker.

I dok u nekim dijelovima svijeta vidimo prenamjenu sakralnih objekata u galerije i koncertne dvorane, u toj je nevelikoj župi na zapadnoj obali Istre niknula inicijativa izgradnje dvaju novih oltara kako bi se jače izrazilo i potaklo čašćenje tih naših suvremenih blaženika, upravo po uzoru na niz prethodnih generacija koje su, potaknute vjerom, gradile crkve i oltare želeći častiti tada suvremene ili davne Božje ugodnike. Vjere, dakle, razvidno je na primjeru ovoga kutka Krasne Zemlje, ima i danas, samo ju, kako vidimo, treba pastoralno podržati.

(G. Krizman)

Sestre milosrdnice iz Pule proslavile blagdan sv. Vinka Paulskog

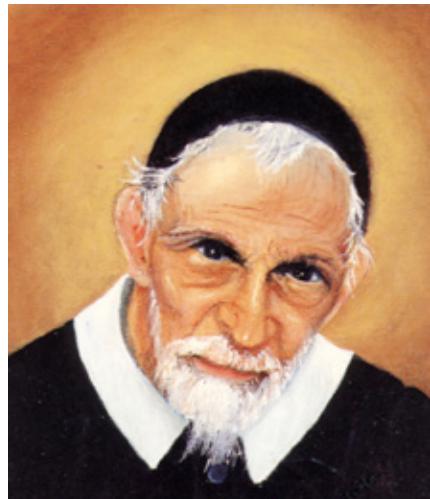
Ovogodišnji je blagdan sv. Vinka Paulskoga, utemeljitelja sestara milosrdnica, proslavljen u znaku 175. obljetnice dolaska sestara u Hrvatsku. I sestre milosrdnice iz Pule, zajedno s Vinkovskom obitelji, pridružile su se proslavi organiziravši prigodno slavlje u crkvi sv. Pavla Apostola u Puli. Nakon tradicionalne trodnevne središnje svečano misno slavlje predvodio je preč. Milan Mužina, pulski dekan i župnik pulske Župe sv. Pavla Apostola, uz koncelebraciju rektora pulskoga Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ Alejandra Castilla i drugih svećenika iz Pulskoga dekanata.

Na početku je Blaženka Butorac, iz Konferencije sv. Pavla Udruge sv. Vinka Paulskoa, uime sestara milosrdnica pročitala uvodni pozdrav i zahvale župniku te svim sudionicima Trodnevnice, kao i završnoga misnog slavlja.

Predvoditelj je u prigodnoj homiliji, komentirajući ulomak Evanđelja o dvama vinogradarovim sinovima, istaknuo da je sv. Vinko bio onaj „treći sin“ koji, poput Isusa

Krista, ispunja volju Božju. Predsjedio je ukratko na životopis sv. Vinka i svete Luize de Marillac te na njihovu suradnju i začetke toga velikog Božjeg djela ljubavi i milosrđa koje je Svevišnji po njihovim nastojanjima i radu svih članova Vinkovske obitelji posuo diljem svijeta. S obzirom na 175. obljetnicu dolaska sestara u Hrvatsku, predvoditelj se osvrnuo i na taj povijesni dio, s posebnim naglaskom na povijest Provincije Majke Dobroga Savjeta u Rijeci, kojoj pripadaju i sve istarske sestre milosrdnice. Prisjetio se svojih prvih godina u Župi sv. Pavla tada u osnutku, gdje su od početka bile prisutne i sestre milosrdnice. Osobito je istaknuo činjenicu da su dvije od tri sestre koje su sada u pulskoj zajednici milosrdnica, s. Lidija Turković i s. Milena Kramar, radile u Općoj bolnici Pula punih 40 godina. S njima je sada u samostanu u Rabarovoј ulici u Puli i s. Mirta Vugdelija, koja djeluje kao sakristanka u Župi sv. Pavla.

Na kraju misnoga slavlja prikazana je prigodna prezentacija o djelovanju sestara milosrdnica,

koju je nadahnutim komentarima popratila prof. Ana Okmaca Pilepić.

Prvoga dana Trodnevnice, uoči blagdana, misu je predvodio vlč. Goran Levak, župnik pulske Župe Gospe od Mora, drugoga dana misu i Klanjanje predvodio je vlč. Josip Kolega, duhovnik u pulskom Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“, a u petak je misu predvodio i propovijedao vlč. Joel Catary, župnik pulske Župe Krista Spasitelja na Velom Vrhу.

(www.biskupija-porecko-pulska.hr; milosrdnice.hr)

„Bl. Miroslav uzor nam je postojanosti u vjeri“

Sedma obljetnica beatifikacije bl. Miroslava Bulešića, u ponedjeljak, 28. rujna 2020. godine, u Lanišću, mjestu gdje je blaženik podnio mučeništvo, obilježena je svečanim misnim slavljem koje je predvodio generalni vikar Porečke i Pulsko biskupije mons. Vilim Grbac, koji je rođen u toj župi, u suslavlju s buzetskim dekanom i župnikom *in solidum* preč. Daliborom Pilekićem, buzetskim župnikom, kanonikom porečkoga stolnog kaptola preč. Marijom Žmakom te drugim svećenicima iz toga i drugih dekanata.

Impresivne napjeve drevne Laniške mise pjevali su, kako je to ondje uobičajeno, svi domaći župljeni, a osim njih na misi se okupio i lijepi broj hodočasnika.

Predslavitelj je na početku homilije podsjetio kako su obljetnice beatifikacije, osim lijepa slavlja, prigode i da se podsjetimo, ali i preispitamo, koliko je nama bl. Bulešić uzor i poticaj u našem svakodnevnom življenu vjere. Od dana krvave krizme u Lanišću ime bl. Bulešića zvuči drugačije nego igdje drugdje, rekao je predslavitelj. Za žitelje te župe u vrletima Ćićarije on je blažen od samoga mučeništva, i to se uvjerenje

od tada prenosi svim generacijama. Spomen na krvavu krizmu u Lanišću bio je spomen na vlč. Bulešića, ali i na tadašnjega župnika Ceka koji je nakon toga događaja osuđen na šest godina zatvora s prisilnim radom, na sve one koji su, jer su branili crkvu, morali odslužiti zatvorske kazne, ali i na sve druge koji su zbog namjernoga zanemarivanja i ugnjetavanja Lanišća od strane vlasti neizravno bili primorani iseliti se u potrazi za boljim životom; nerijetko se događalo da ljudi, rekavši da su iz Lanišća, nisu bili primljeni na radna mjesta. No, činjenica da su svi oni, gdje god su se odselili, diljem Istre, Hrvatske, ali i na druge kontinente, uvijek ostali povezani s Crkvom, još je jedan plod Bulešićeva mučeništva, rekao je generalni vikar. Još se uvijek ponekad nađemo pred pitanjem zašto se to dogodilo, rekao je mons. Grbac. Večer prije toga 24. kolovoza održan je sastanak sa župnikom gdje se odlučivalo o tom događaju. Odlučeno je da će se krizma održati, ljudi su bili za to, i stoga su spremno stali u obranu crkve kada su je bezbožnici počeli napadati, branili su crkvu u kojoj se održavala krizma, zbog prava

na vjeru tih 230 mladih ljudi i njihovih roditelja. I vlč. Bulešić bio je za to da se krizma održi jer je bio postojan u vjeri, naglasio je mons. Grbac. Upravo bi nam u tome, u toj postojanosti u vjeri, on danas trebao biti uzor.

Bulešić je svoju postojanu vjeru posvjedočio krvnom žrtvom, mi danas nismo pozvani proliti krv, ali smo pozvani, po uzoru na njega, svakodnevno u svojoj sredini svjedočiti svoju vjeru životom i djelima: poštenjem, istinom, žrtvovanjem za druge jer kraljevstvo Božje gradi se iz dana u dan, ustrajući u dobru, postojano, u malim stvarima, rekao je propovjednik.

Misno je slavlje završeno blagoslovom s Bulešićevim relikvijama, a završene zahvale izrekao je župnik domaćin vlč. Josip Mašina.

Posjetitelji su nakon mise imali prigodu obići spomen-zbirku posvećenu krvavoj krizmi koja je postavljena u župnoj kući.

Planirano je da se i ubuduće obljetnica beatifikacije bl. Miroslava Bulešića svetom misom proslavi upravo u Lanišću, mjestu njegove mučeničke smrti.

(G. Krizman)

Blagdan sv. Mihovila u znaku visokih svećeničkih obljetnica

Žminjska Župa sv. Mihovila, arkanđela, svoju je župnu svetkovinu proslavila svečanim koncelebriranim misnim slavlјem koje je predvodio porečki i pulski biskup u miru mons. Ivan Milovan. Koncelebrirali su: generalni vikar Biskupije mons. Vilim Grbac, neki od bivših župnika, više svećenika iz okolnih župa te, kako je to u Žminju tradicija, svećenici rodom iz te župe.

Na početku je prigodan pozdrav izrekao župnik domaćin vlc. Jordan Rovis. Istaknuo je da, iako nisu mogli biti osobno nazočni, u molitvi su sjedinjena i dvojica svećenika rodom iz Žminja: preč. Ante Žufić i preč. Atilije Krajcar, koji ove godine obilježavaju svoj veliki svećenički jubilej, 60 godina svećeništva, a istu obljetnicu ove godine slavi i vlc. Dragan Domšić. Bili su zaređeni 21. 8. 1960. godine u pulskoj katedrali. Oni su povezani kaležom, misnicom, svećeništвom, ali isto tako i uzništвom, oni su bili progonjeni zbog kršćanske vjere i bili su u jugoslavenskim zatvorima. „Mi ih pozdravljamo i čestitamo im velik jubilej svećeništva i čestitamo im na tolikim godinama služenja Bogu i ljudima“, rekao je vlc. Rovis.

Župnik je uputio pozdrav i čestitu za Dan općine načelniku Općine Žminj Željku Plavčiću te pozdravio ravnateljice žminjske osnovne škole i vrtića, a na poseban je način pozdravio predstavnike Policijskih postaja u Puli i Rovinju, čestitavši im njihov dan, jer je sv. Mihovil i zaštitnik policije.

Biskup je u prigodnoj homiliji istaknuo kako je žminjska župa jedna od najstarijih na istarskom području i ima svetoga Mihovila kao zaštitnika već barem 1000 godina. Dan župe dan je kada se osjeća veće župno zajedništvo, dan kada su i iseljenici duhovno sjedinjeni sa svojom župom, dan je to kada se više približavamo Bogu molitvama i pristupanjem sakramentima, a i samim dolaskom na misno slavlje doprinosimo ljepoti slavlja, dok to slavlje čini da i mi postajemo bolji i duhovno bogati. Ovo je dan kada redovito jedan od žminjskih svećenika predvodi središnje misno slavlje. Ove je godine bilo u planu da se tom prigodom proslavi

60. obljetnicu svećeništva preč. Ante Žufića i preč. Atilija Krajcaru, no zbog mjera opreza u okolnostima pandemije koronavirusa oni nisu mogli nazočiti, pojasnio je Biskup, te je istaknuo kako je lijepo da se ta župna zajednica, iz koje su oni potekli, tom prigodom sjeti i obilježi njihov jubilej. Zahvalujemo Bogu za njihovo vjerno i tako dugo služenje Crkvi na raznim područjima i župama naše biskupije, rekao je Biskup. Kao što mnogi znate, preč. Krajcar i preč. Žufić već su kao bogoslovi prošli "sito i rešeto", stradanja, kao mlađi završili su u zatvoru. Biskup je nadalje podsjetio kako je ondašnji režim za vrijeme rata pobio 650 svećenika, bogoslova, redovnica, nigdje u Europi nije se dogodio tako velik prosjek stradanja svećenika kao u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Mnogi se sjećamo ređenja preč. Krajcaru i preč. Žufiću, 1960. godine u pulskoj katedrali, rekao je mons. Milovan. Tijekom 60 godina njihova svećeničkoga rada pokazali su se marljivima, vrijednima, hrabrima i ustrajnim svećenici. Vlc. Atilije bio je prvi iz naših redova koji se u ona vre-

mena usudio dati izraditi velik medaljom našega mučenika, sada blaženoga Miroslava Bulešića. Oni su bili poslani u Božji vinograd, čupali su korov zla, sijali sjeme riječi Božje i njegovali rast vjere u narodu. Zahvalni smo Bogu za ovaj njihov jubilej, iako su oni danas odsutni, zasigurno su duhovno povezani s nama dok traje ova sveta misa, čestitamo im, ali čestitamo i vama, dragi župljani, jer su oni izrasli kao djeca ove župe. Kako se Žminj dići tolikim vrijednim ljudima u raznim zvanjima i zanimanjima, tako je Žminj bio uvijek ploden i duhovnim zvanjima, koja su uvijek ipak plod svojih obitelji, dobra primjera i poticaja svećenika, župnika, ali i plod duhovnoga ozračja svoje župe. Može se reći da je ova župa uvijek imala dobre župnike, dobre svećenike i davala je dobre svećenike. Sve je to sigurno povezano i s ozračjem, koliko se vjera kršćanska živi na području župe. Tamo gdje se ne trči samo za zabavama i za novcem, već se cijeni poštenje, obiteljski život i obiteljske vrijednosti, gdje se moli, gdje se poštuje nedjelja, gdje se ljudi trude živjeti životom Evandela,

takva župa ima i jednu dobru duhovnu budućnost.

Govoreći o značenju i smislu blagdana sv. Mihaela, Gabrijela i Rafaela, arkandela, Biskup je istaknuo da po objavi Božjoj mi ulazimo u tajnu koja je uvijek zaokupljala ljude: odakle zlo u svijetu i dokle zlo u svijetu? Pogani su zamišljali različite sile i bogove, no po Objavi Božjoj, osobito po Isusu Kristu, doznajemo da je Bog sve stvorio na dobro. Čovjeka je stvorio na svoju sliku, dajući mu iskru razuma, sposobnost stvaranja i slobodnu volju, sposobnost da se slobodno opredijeli za dobro. U tome je veličina, ali, nážalost, i tragedija čovjeka. Zlo je uvijek plod pogrešnoga odabira i uvijek izvire iz čovjekove slobode, najčešće pod utjecajem zloga duha. Isus se htio, po privatnim objavama nekih Božjih ugodnika, objaviti kao je on samo milosrđe i dati čovjeku mogućnost da se obrati.

Blagdan sv. Mihovila potiče nas na molitvu svetim anđelima i na traženje njihove zaštite, no mo-

ramo se i trajno opredjeljivati za dobro. Pošast je modernoga doba nova religija ljudskih prava, no pre malo se pitaju o odgovornostima i premalo preuzimaju odgovornosti. Zato je uvijek iznova dobro sjetiti se važnosti ulaganja u mlade naraštaje, učiti mlade činiti dobro, treba im omogućiti da dožive dobro se osjećati kada čine dobro, i to im je onda velik poticaj.

Dan sv. Mihovila dan je zajedničke molitve, molimo ih za zaštitu, ali i sami trajno jačajmo svoju odluku spoznavati dobro i činiti dobro. To je naporno, ali, kako je rekao sveti papa Pavao VI., biti kršćanin jest naporno, ali i beskrajno lijepo, zaključio je Biskup.

Župnik je u završnim zahvalama spomenuo podatak da na području te župe živi četrdesetak osoba koje nose ime svetih arkandela.

(Tekst: G. Krizman,
foto: E. Erman)

Svi sveti

Što slavimo?

Svi sveti (u lokalnim hrvatskim narječjima i Sesvete, Sisveti, Sisvete ili Svisveti; lat. *Sollemnitas Omnium Sanctorum*, eng. *All Saints' Day*), svetkovina je u Rimokatoličkoj Crkvi, a njo me se slave svi svetci, kako oni koji su već kanonizirani, tako i oni koji to još nisu. Slavi se 1. studenoga. U pravoslavnim crkvama ovaj se blagdan slavi prve nedjelje po Duhovima te označuje završetak uskrasnoga dijela liturgijske godine. Na svetkovinu sviju svetih, Crkva na putu, u životnoj borbi, slavi onu koja se nalazi već u trijumfu, u konačnoj nebeskoj slavi. Nemoguće je slaviti svakoga pojedinog u slavi, Crkva "jednom svetkovinom časti sve svete". Njihovo je mnoštvo veliko, kako to svjedoči i sv. Ivan u svom Otkrivenju kad kaže: "Vidjeh: evo velikog mnoštva, što ga nitko ne moguše izbrojiti, iz svakoga naroda gdje stoji pred prijestoljem."

Povijest svetkovine

Podrijetlo svetkovine sviju svetih valja tražiti na Istoku već tamo u IV. stoljeću. Ondje se u Antiohiji slavio blagdan svih svetih mučenika na prvu nedjelju po Duhovima. U VI. je stoljeću isti blagdan na isti dan uveden i u Rimu, a 100 godina kasnije papa Bonifacije IV. stavio ga je na 13. svibnja, na dan u kojem je poganski hram Pantheon, posvećen svima bogovima, pretvorio u crkvu na čast Bogorodici i svima svetim mučenicima. I tako je taj nekadašnji poganski spomenik dobio naziv: "Sancta Maria ad Martyres" – crkva svete Marije i svetih mučenika.

Papa Grgur IV. premjestio je 835. godine svetkovinu sviju svetih na 1. studenoga, vjerojatno zbog jednostavne prikladnosti,

kako to u XII. stoljeću svjedoči Ivan Beleth.

Prikladnost se sastojala u tome što je nakon završene žetve i berbe bilo lakše osigurati hranu i piće za veliko mnoštvo hodočasnika koji bi tom zgodom nagrnnuli na Rim. Svetkovina je sviju svetih jednako popularna kako u istočnoj, tako i u zapadnoj Crkvi.

Razlog za nadu

Što konkretno «rade» naši pokojnici u nebeskoj Crkvi, možemo slutiti iz poruka dvoje svetaca. Tako je sveti Dominik, kad je umirao, svojoj subraći rekao: „Ne plačite! Bit će vam korisniji poslje smrti i uspješnije će vas pomagati nego za svog života.“ Sveta Terezija od Djeteta Isusa, pak, poručila je: „Svoje će nebo provoditi čineći dobro na zemlji.“ Pokojnici svetačkoga života, kojih se spominjemo 1. studenoga, kao i proglašeni svetci, zagovaraju nas kod Boga: „Oni kod Oca ne prestaju za nas posredovati, prikazujući zasluge koje su stekli na zemlji, po Kristu Isusu, jedinome posredniku između Boga i ljudi.“ (KKC, br. 956)

Zašto postoji ta veza?

Da bismo je razumjeli, vratimo se pojmu općinstva svetih. To je 'skup' članova spomenutih triju stadija Crkve. Članovi su Crkve, jer su usmjereni na Krista koji je jedan i jednak povezan sa svim krštenicima, po

Kristu i međusobno povezani. To je zajedništvo osoba s Kristom u središtu, i on je nit toga općinstva. Ovo je osobito snažno naglašeno u Euharistiji, koju blagujemo kao hranu i zalog vječnog života. Isus je to izravno rekao: „Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek. Kruh koji će ja dati, tijelo je moje – za život svijeta.“ (Iv 6,51)

Halloween i Svi sveti

Odgovor hrvatske mладеžи na sveopću poplavu 'svjetlećih tikvi' (izrezbarenih bundeva) znak je ohrabrenja da mladi Hrvati katolici, a po njima i Crkva u našem naruđu nisu 'izgubljeni' u shvaćanju ove divne svetkovine vječnoga života.

Posljednjih smo godina svjedoci uključivanja sve većega broja župa u projekt *Holywin* (svetost pobjeđuje), organizirana molitvena bdjenja uoči Svih svetih. Povjerenstva za pastoral mlađih, kao i neke katoličke udruge, osmisili su molitvene večeri s poticajima na radosno zajedništvo u duhovnom programu, u kojem se mogu naći i igrokazi prema životopisima odabranih svetaca jer „svetci su bili i obični ljudi, ponekad slabi i grešni, ali strpljivi, ponizni i ustrajni u ljubavi i svjedočenju vjere.“

I to je razlog zašto želimo biti po-put njih. Poticaj na ovakav projekt dala je Sveta Stolica kako bi zaustavila 'marketinški blagdan' uvezen iz SAD-a pod nazivom Noć vještice

– *Halloween*. Upravo su ovih dana društvene mreže ispunjene porukama: „Fašnik je već bio ove godine, ovi dani nisu za maškaranje. Misli svojom glavom, a ne tikvom.“ Naši pokojni sigurno ne bi željeli da im na grobovima ili u domovina 'palimo' izdubljene bundeve, već svijetleće koje su simbol Krista, vječnoga Svjetla.

Nažalost, u vrtiće, škole, ali i domove obitelji ušao je antikršćanski običaj Noći vještice, koji slavi strah i smrt. Odatle i maske vještice, kostura, zombija i strašila raznih vrsta. Trgovina i marketing učinili su ga toliko jakim da ga se sada u javnosti smatra pučkom svečanošću. I dok vanjskim obilježjem podsjeća na maškare, po svojem je unutarnjem sadržaju *Halloween* u potpunoj suprotnosti kršćanstvu.

Neki mu tumači podrijetlo vežu uz keltsko svetkovanje boga smrти kojega je trebalo „potkupiti“ da dušama umrlih da mir ili povratak u život u tijelu ljudi, a ne životinja. Zbog toga je trebalo prikazati žrtve tom strašnom bogu smrti te preko žrtava okajati i vlastite grijeha, ali skrivajući pod maskama svoj identitet. Imamo li danas razloga umjesto svojih svetih „slaviti“ tikve, vještice, zombije i kosture?

Noć vještica nema nikakvo opravdanje, tim više što je povezana s bogom smrti. Naš je Bog, međutim, Bog živih. I stoga, uz svetkovinu Svih svetih i Dušni dan iz Knjige mudrosti (1,13-16) izdvajam jedan poticaj za razmišljanje: *Ne trčite za smrću stranputicama života svojeg, i ne navlačite na se propast djelima ruku svojih. Jer Bog nije stvorio smrt niti se raduje propasti živih. Već je sve stvorio da sve opstane, i spasenosni su stvorovi svijeta, i u njima nema smrtonosna otrova. I Podzemlje ne vlada zemljom, jer pravednost je besmrtna. Ali bezbožnici dozivaju smrt i rukama i riječju, i za njom ginu smatraljući je priateljem i s njome ugovor sklapaju, dostojni da joj pripadaju.*

(uredio David Gortan)

Kapelica u čast svetoga pape Ivana XXIII.

Nova kapelica podignuta u čast svetog pape Ivana XXIII. nalazi se u selu Matiki u Župi sv. Mihovila Arkanđela u Žminju. U znak zahvalnosti za primljene milosti po zagovoru ovoga svetog pape dao ju je podići g. Alen Damijanić. Ugrađena je u zid dvorišta ispred njihove obiteljske kuće. Među brojnim kapelicama na Žminjštini (trenutno ih broji sto dvadeset dvije) jedinstvena je po svom titularu. U razgovoru s g. Damijanicem doznačajemo da je značajnu ulogu u ljubavi prema ovom papi, kasnije svetcu, odigrao film *Vita di papa Giovanni XXIII.* Vrlo inspirativan film preporučujemo svima koji žele bolje upoznati papu Ivana XXIII., a može se pronaći na YouTubeu. Nakon dojmljiva filma i osobnoga istraživanja o Papi, g. Damijanić ističe kako je u osobnoj pobožnosti prema ovom papi, koji je 2014. g. proglašen svetim, važnu ulogu odigrala sveta sličica s Papinim likom i otisnutom molitvom koja je neko vrijeme u župnoj crkvi bila dostupna. Sličica se od tada vajk peljala s manon va vture i od tad so se počele dešavat neke liepe stvari, svjedoči g. Alen, primjerice, upoznao je buduću suprugu Ivanu, ubrzo su se vjenčali. Između ostalog, prilikom težeg, dugotrajnog poroda njihova prvorodenca otac se sve vrijeme žarko molio utječući se i zagovoru ovoga svetca (čiju je sličicu s molitvom imao sa sobom u novčaniku). Kao mlada obitelj, u znak zahvalnosti, s

devetomjesečnim sinom Petrom, hodočastili su 2016. g. u rodno mjesto Roncallijevih – *Sotto il Monte* u bližini Bergama. Posebno upečatljiv bio je trenutak nakon svete mise u crkvi gdje je kršten Angelo Roncalli, budući papa Ivan XXIII. Nakon mise, koju je predvodio stariji svećenik, sam im je prišao videći da su *furešti* i tijekom razgovora mali sinčić „podragao“ je svećenika. *Mi ha accarezzato*, usklinknuo je svećenik, upravo kako stoji u molitvi svetom Ivanu XXIII. koju obitelj Damijanić redovito moli: *Ti si očinskog ljubavlju potaknuo roditelje da pomiluju svoju djecu: tako si dirnuo svijet i podsjetio si nas da sunam ruke darovane ne da bismo udarali, nego da bismo grlili i brisali suze.* Papa Ivan u svom poznatom govoru (*Discorso della luna*) prilikom otvaranja Drugoga vatikanskog koncila 11. 10. 1962. kaže okupljenom mnoštvu na Trgu sv. Petra: *Tornando a casa, troverete i bambini; date una carezza ai vostri bambini e dite: "Questa è la carezza del Papa". Troverete qualche lacrima da asciugare. Fate qualcosa, dite una parola buona. Il Papa è con noi specialmente nelle ore della tristezza e dell'amarezza.* Iz tog je razloga i u tom je duhu izabran i natpis na ovoj kapelici: SVETI PAPA IVANE XXII., POMILUJ NAŠO DICO. Nakon rođenja drugoga sina obitelj Damijanić ponovno je 2018. hodočastila u *Sotto il Monte* jer je Papino tijelo bilo preneseno u njegov rodni kraj o 55. obljetnici smrti. U rodnoj Papinoj kući u *Sala delle grazie ricevute* ostavili su *bavarini od dici* s njihovim imenima, a odlučili su tada da će podići kapelicu u Papinu čast. *Dica podkušinor imajo njigovo sličico i svako večer mi molimo*, svjedoči otac Alen. Kapelica je podignuta tijekom 2020., a blagoslovio ju je o blagdanu njezina titulara žminjski župnik vlč. Jordan Rovis u nedjelju, 11. listopada 2020. Za sada je u niši slika Pape koji je svojom dobrotom osvojio cijeli svijet, a kada prilike budu povoljnije, planiraju nabaviti i kip pape Ivana Dobroga. Više o životu i djelovanju ovoga pape

koji je sišao među ljudi, koji je rado isticao da je iz brojne seljačke obitelji i nije se toga sramio, koji je *otvorio vrata i prozore Crkve*, možete pročitati i u rubrici „Prigodno“ na stranicama ove Ladonje. Kapelici bi se sigurno bila veselila i kraj nje molila teta Marijana Kresina, sestra oca Alenove mame čiju je kuću Alen naslijedio i obnovio. Zanimljivo, i teta Marijana imala je u kući *kvadar*, sliku Svetoga Oca, Ivana XXIII., i kraj nje molila, svjedoči Alenova mama. Inače u Hrvatskoj jedina Župa sv. Ivana XXIII., pape, nalazi se u Zagrebu, u Dubravi, osnovana 2001., a nova župna crkva posvećena je na blagdan njezina nebeskog zaštitnika 11. listopada 2015. godine. Neka po ovoj novoj kapelici zagovor svetoga pape Ivana Dobroga i dalje prati obitelj Damijanić, sve obitelji sela Matiki, župe Žminj, kao i sve one koji se njemu budu utjecali u svojim molitvama.

Molitva svetom Ivanu XXIII.

Dragi papa Ivane, tvoja jednostavna i ponizna osobnost odavala je miris Boga i u srcu poticala želju za dobrotom.

Cesto si govorio o ljepoti obitelji okupljenoj oko stola da bi podijelila kruh i vjeru; moli za nas, da u našim domovima ponovno prebivaju prave obitelji.

Ti si široke ruke sijao nadu i poučavao si nas da osluškujemo Božji korak koji priprema novo čovječanstvo: pomoz nam da zdravim optimizmom dobrim pobijedimo zlo.

Ljubio si svijet s njegovim svjetlima i sjenama i vjerovao si da je mir moguć: pomoz nam da budemo oruđa mira u kućama i na ulicama.

Ti si očinskog ljubavlju potaknuo roditelje da pomiluju svoju djecu: tako si dirnuo svijet i podsjetio si nas da sunam ruke darovane ne da bismo udarali, nego da bismo grlili i brisali suze.

Moli za nas, da se ne ograničimo na oplakivanje mraka, nego da upalimo svjetlo, donoseći posvuda Isusa i moleći uvijek Mariju. Amen.

SV. IVAN XXIII. I SV. IVAN PAVAO II. – OMILJENI PAPE XX. STOLJEĆA

Dvadeseto je stoljeće po mnogočemu specifično. To je stoljeće nagla razvjeta na mnogim područjima ljudskoga života i društva, od leta zrakoplovom, preko otkrivanja teorije relativnosti, otkrića masovnih medija, leta u svemir do pronalaska strukture DNK. Osim toga, to je stoljeće u kojem se dogodilo mnogo zla; dovoljno je prisjetiti se svjetskih ratova i imena diktatora, kao što su Staljin i Hitler. Ipak, to je stoljeće u kojem je nisknulo mnogo svetaca u Katoličkoj Crkvi.

Dobro pamtimo sv. Majku Tereziju, sveticu našega vremena, kako obilazi siromašne u kojima prepoznaje lice Isusa Krista. Među omiljenim je suvremenim svetcima svakako i sv. Padre Pio, koji je pedeset godina nosio Kristove rane na svom tijelu. Nije manje poznata ni sv. Faustina, poljska redovnica kojoj je Isus Krist povjerio poslanje glasnice Božjega Milosrđa u ovom vremenu koje upravo vapi za Božjim milosrđem. Tu su i djeca svetci – fatimski pastiri Franjo i Jacinta, koje je prigodom stote obljetnice ukazanja Majke Božje Fatimske svetima proglašio papa Franjo. Ovih se dana mnogo govori i o 15-godišnjem talijanskom mladiću Carlu

Acutisu, čije je tijelo do danas ostalo cijelovito sačuvano od njegove smrti 2006. godine, a proglašen je blaženim 10. listopada ove godine. Usto, Gospodin nam u tom burnom vremenu šalje i svoje namjesnike na zemlji, koji su ostavili dubok trag i u Crkvi i u svijetu, kao što su pape sv. Pio X. i sv. Pavao VI. Međutim, slobodno možemo reći da su najznačajniji i najomiljeniji u Crkvi i svijetu svakako bili sv. Ivan XXIII i sv. Ivan Pavao II.

SV. IVAN XXIII., krsnim imenom **Angelo Giuseppe Roncalli**, rođen je u *Sotto il Monte* kod Bergama 1881. godine, od oca Giovannija i majke Marianne. S 23 godine zareden je za svećenika. Nakon redenja predavao je crkvenu povijest u sjemeništu. Kad je Italija 1915. godine ušla u rat, pozvali su ga u vojnu službu te je vodio duhovnu i moralnu brigu o vojnicima. Dok je u milanskoj biblioteci pisao o sv. Karlu Boromejskom, upoznao je kardinala Rattija, koji je kasnije postao papa i koji ga je uputio u diplomatsku službu. Kao nuncij, odnosno predstavnik Svetog Oca, služio je u Bugarskoj, Turskoj, Grčkoj, a kasnije i u Francuskoj.

Za vrijeme pontifikata pape Pija XII. uzdignut je na kardinalsku čast, da bi 1958. godine, nakon smrti spomenutoga pape, bio izabran za njegova nasljednika. Uzeo je ime Ivan XXIII., a za papinsko geslo riječi: „Posluh i mir“. Zbog njegovih visokih godina u trenutku izbora za papu, smatrali su ga „prijelaznim papom“. Međutim, unio je mnoge promjene, od samoga početka svoga pontifikata. Bio je papa koji je želio biti blizu svakom čovjeku te je i kameralma otvorio vrata svojih odaja u Apostolskoj palači. Želio je Crkvu učiniti pristupačnom današnjem čovjeku te je sazvao najveći crkveni događaj 20. stoljeća – II. vatikanski koncil. Također, bio je velik zagovaratelj mira i jedinstva. Gajio je vrlo dobar smisao za humor. Zračio je dobrotom i razumijevanjem. Bio je čovjek duboke molitve. Ljubav prema bližnjima često je očitovao duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa. Zbog svega toga nazivali su ga „Dobrim Papom“.

Oboljevši od karcinoma želuca te pretrpjevši izljev krvi u mozak, blago je u Gospodinu preminuo na Duhovski ponедjeljak, 6. lipnja 1963. godine. Jedne od posljednjih misli koje je izrekao bile su: „Ako sam koga povrijedio, molim ga za

oprost. Ako je tko bio nezadovoljan mojim stajalištima i mojim djelima, molim ga za strpljivost prema meni. U svojim sam posljednjim satima miran i siguran da me moj Bog neće odbiti u svojoj milosti.“ Nijedan papa prije njega nije bio tako omiljen među pukom kao papa Ivan XXIII. Papa Ivan Pavao II. proglašio ga je blaženim 2000. godine, a papa Franjo svetim 2014. godine, zajedno sa sv. Ivanom Pavlom II. Njegov spomendan slavimo 11. listopada.

SV. IVAN PAVAO II., krsnim imenom **Karol Józef Wojtyła**, rođen je u Wadowicama u Poljskoj 1920. godine, od oca, vojnog časnika, Karola i majke, učiteljice, Emilije. Kao osmogodišnjak ostaje bez majke, koja umire od bolesti, a kasnije mu umire i brat. Sestruru nije ni upoznao jer je umrla prije njegova rođenja. Od svojih školskih dana bavio se raznovrsnim sportovima te glumom. U dobi od 22 godine krakovski kardinal Adam S. Sapieha prima ga kao kandidata za svećeniš-

vo u sjemenište koje je zbog ratnih neprilika tada bilo tajno. Istovremeno radi u kamenolomu, a kasnije i u tvornici kemikalija. Krajem 1946. godine postaje svećenik i odlazi na studij u Rim, gdje je doktorirao na temu vjere u djelima sv. Ivana od Križa.

Nakon povratka u Poljsku obavlja službe župnoga i sveučilišnog kapelana. Nekoliko godina kasnije ponovno započinje studij filozofije i teologije, a nakon toga predaje moralnu teologiju i socijalnu etiku u glavnom krakovskom sjemeništu i na Teološkom fakultetu u Lublinu. U svojoj 38. godini života postaje pomoćni krakovski biskup, šest godina kasnije krakovski nadbiskup, da bi nakon triju godina postao i kardinal. Sudjelovao je na II. vatikanskom koncilu, gdje je dao važan doprinos pri sastavljanju Pastoralne konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu „Radost i nada“.

U listopadu 1978. godine izabran je za papu i uzeo ime Ivan Pavao II. Neumorno je obavljao službu namjesnika Kristova na čelu Katoličke Crkve gotovo 27 godina. U brizi za stado Kristovo brojni su bili njegovi pastirski pohodi, u Italiji, ali i izvan Italije. Tako je u Hrvatskoj bio čak triput. Na njegovim općim audiencijama srijedom sudjelovalo je više od 17 milijuna ljudi. Brojni su i politički i vjerski čelnici s kojima se susreo za vrijeme svoga pontifikata. U tome ga nije sprječila ni Parkinsonova bolest, od koje je godinama bolovao. Treba istaknuti i njegovu ljubav prema mladima, što

je dovelo do uspostave Svjetskoga dana mlađih. Poticao je dijalog sa židovima i predstavnicima drugih religija. Prvi je papa koji je ušao u sinagogu i džamiju. Uveo je Crkvu u novo tisućljeće te poticao duhovnu obnovu Crkve. Posebno je bio odan Blaženoj Djevici Mariji, što pokazuje i njegovo papinsko geslo: „Totus tuus“ („Sav tvoj“). Poznato je da je nakon atentata i oporavka otišao u Fatimu zahvaliti Nebeskoj Majci što ga je očuvala na životu, a u znak zahvalnosti jedan od metaka kojim je pogoden stavio je u krunu Majke Božje Fatimske. Dodao je Otajstva svjetla, kao četvrti dio Ružarija. Olakšao je postupak beatifikacije i kanonizacije te je proglašio vrlo velik broj blaženika i svetaca, želeći ih staviti vjernicima kao primjere naslijedovanja u svakodnevnom životu. Napisao je brojne crkvene dokumente i objavio pet vlastitih knjiga. Iako teško bolestan, bio je aktivan sve do kraja života.

U subotu uoči Nedjelje Božjega milosrđa, 2. travnja 2005. godine, blago je u Gospodinu preminuo, dok su mnogobrojni okupljeni vjernici za njega bdjeli u molitvi na Trgu sv. Petra. Otada pa do danas nije utihnuo glas o njegovoj svetosti, a Crkva je to i službeno potvrdila uzdigavši ga na čast oltara. Papa Ivan Pavao II. blaženim je proglašen 2011., a svetim 2014. godine, zajedno s papom Ivanom XXIII. Njegov spomendan slavimo 22. listopada.

(sTP; izvori: www.vatican.va, IKA, HKM, Wikipedia)

Proslava blagdana sv. Franje Asiškoga u Puli

Blagdan serafskoga oca Franje proslavljen je svečano u pulskom samostanu sv. Franje Asiškoga. U nedjelju, 4. listopada 2020. svečanu misu poldanicu predvodio je gvardijan o. Đuro Hontić, a svečano večernje misno slavlje o. Đuro Vuradin. Blagdanu je prethodila Trodnevница, od 1. do 3. listopada. Prva je dva dana Trodnevnice predvodio o. Đuro Vuradin, a u subotu misu i obred preminuća serafskoga oca Franje predvodio je o. Đuro Hontić.

Tijekom Trodnevnice ujedno je održano i Biblijko bdjenje, koje se u toj crkvi već više od desetljeća održava tradicionalno uoči Pedesetnice, no ove godine, zbog epidemioloških razloga, to tada nije bilo moguće. Ovoga se puta čitalo u sklopu Trodnevnice uoči blagdana sv. Franje Asiškoga, svega tri dana, i to ne danonoćno već od 8 do 17 sati.

U homiliji večernjega misnoga slavlja na sam blagdan o. Đuro Vuradin pozvao je sve na molitvu za svećenike te je ispričao zgodu iz svetčeva života kada su pred njega doveli svećenika kojega su krivili za određene moralne propuste, no sv. Frano je, svjestan uzvišenosti službe svećenika, samo zatražio blagoslov. Putokazi mogu biti svakakvi, no važno je ono na što nas upućuju, naglasio je fra Đuro. Govoreći o Asizu, podsjetio je da je ondje sv. Franjo prikazan na tronu jer se Gospodin njime poslužio da u poniznosti, kao i Blažena Djevica Marija, bude svjetlo ovomu svijetu. Spomenuo je kako je papa Franjo cijeli svoj pontifikat stavio pod zaštitu sv. Franje Asiškoga. Citirao je pojedine povijesne izvore koji spominju mogućnost da je sv. Franjo prošao Pulom, dok zasigurno znamo da je taj samostan osnovao sv. Antun Padovanski, a u njemu je djelovao poznati franjevac koji je u tome gradu učinio mnoga čudesa, bl. Oton iz Pule, čije se kosti čuvaju u bočnom oltaru te crkve.

Tijekom sviju dana sve su događaje glazbom postojano pratili članovi Grupe Oton, koja već godinama, pod vodstvom svestrane i karizmatične dr. sc. Ane Čuić Tanković, glazbom duhovno oplemenjuju sve događaje u tom samostanu.

(www.biskupija-porecko-pulska.hr)

Sv. Franjo – zanesen križem Kristovim

Čežnja je odredila tijek života sv. Franje. Giovanni, krsnim imenom, a nadimkom Francesco jer je majka Dona Pica iz Francuske, želio je uspon, slavu, čast, ugled, da sve djevojke i mladež Asiza susretu mладога viteza s čestitkama na povratku iz ratničkoga okršaja.

Dogodilo se nešto posve drugo. Franjo je bio zarođen, bačen u zatvor, obolio, pa se u Asiz vratio pokisao do kože.

Baš ni od kuda nije dolazila utjeha. Stoga se smješta do nogu Onoga koji je također doživio poniženje do smrti, do smrti na križu. On se s Franjom solidarizirao. Ako je itko ikad izgledao neuspješno, poniženo, slomljeno i uništeno, onda je to bio Isus Krist raspeti. Raspeti jasno progovara s velikoga križa i daje Franji mandat, kao da je Franjo pobjednik nečega. Franjo je gubitnik kojega „Apsolutni Gubitnik s Križa“ uzima u svoju službu. Franjo je slomljen, skršen i beznađu izručen. I čuje, i vjeruje, Raspeti Franji povjerava mandat: „Idi i popravi moju Crkvu. Zar ne vidiš da se ruši!“

Franjo ima u sebi talijansko-francuski temperament. Dakle, odmah na posao. Najprije popraviti crkvu sv. Damjana, a zatim Marije Andeoske, onda crkvu sv. Petra. Franjo je znao svirati gitaru, pjevati, smijati se, maštati. Ali zidarski posao povjeriti gitaristi, i njemu se samom to činilo čudnim. Baveći se kamenom i malterom, polako Franjo dobiva potporu. Dolaze mladići, pravnici, svećenici i oni hoće ići Franjinim putem – bez štapa, torbe, dviju haljina i novca o pojasu naviještati kraljevstvo Božje.

Susret s papom Inocentom III. 16. 4. 1209.g. Franju je, a i svu braću, ohrabrio. Stekli su dojam da ih Papa prihvata, blagoslivlja i odobrava način života po Evanđelju u siromaštvu, poslušnosti i čistoći. To su Isusovi evandeoski savjeti.

Kasnije dolaze kušnje i izazovi. Franjo je stekao novi vid i uvid u raznim situacijama, nije on to sam ni primijetio, već se spontano sve odvijalo

*Naprimjer, bratu vrtlaru koji je prekapao zemlju da bi što više povrća zasadio, rekao je brat Franjo: „Brate,

dobro i puno radiš, samo ostavi jedan dio zemlje neobrađen.

Jer gdje će inače rasti brat korov. I njega je Bog stvorio.“ Nov pristup prirodi.

* Brat Franjo smatrao je da treba poticati i ptice nebeske i ribe morske da što više hvale i slave Svevišnjega. Franjo je s braćom postao neobično radostan čovjek, kao da sve posjeđuje. Franjo s braćom shvaća da radost nije u imanju, posjedovanju, već u utkanosti sa svim stvorovima i stvorenjima i da treba biti odsjaj slave Svevišnjega. Stoga je siromašan puk Franju posve razumio, a Pjesma stvorova odjekivala je u njihovim dušama.

* Stoga je brat Franjo izabrao siromaštvo za svoju zaručnicu i nije dopustio da itko bude siromašniji od njega. Jednom je došla jedna starija i molila da joj barem nešto daju jesti jer je gladna. Franjo se odmah dao na posao. Sve je s braćom pretražio i ustanovio da ni sami nemaju nikakve zalihe hrane. Tada je došao na ideju: uzeo je Bibliju i darovao je sirotot starici, neka je proda i kupi štogod za jelo. Braća su ga pitala što

će sad bez Biblije. Franjo je ponizno primijetio: *Bolje je po Bibliji živjeti, negoli je imati.*

* Jednom drugom zgodom došli su siromašni ljudi i kod braće tražili nešto za pojesti. Braća su ih vidjela i potjerala. Kada je to brat Franjo saznao, zamolio je braću *neka požure za braćom lopovima i neka im odnesu svoje jelo* jer oni uopće ne bi krali kada bi imali što jesti.

* Jedna sirota žena moli Franju izravno da joj barem nešto da, za ljubav Božju. Kad je Franjo čuo da „ljubav Božju“, odmah se dao na posao i našao je samo škare kojima je dio svoje tunike odrezao i sirotici darovao.

Tako Franjo postaje križ siromaštva, križ bolesti, križ poniženja, a neki su Franju zvali idiotom. Franjo u svemu prepoznaje pobjedu znamenom križa Kristova. U svemu i u svima gledao je i doživljavao samoga Isusa Krista. Zbog toga je i brata gubavca poljubio jer je u njemu video Krista, a s prosjakom je odjeću izmijenio još i prije svoga posvemašnjeg obraćenja.

Tako Franjo pri kraju svoga života, 1224. g., ima još samo dvije želje: doživjeti u sebi sve one boli Krista umirućega na križu te u srcu osjetiti onu ljubav kojom je Krist sebe prinio Ocu za spasenje svega svijeta. Na La Verni u 40-dnevnom sveto-mihovilskom postu pri blagdanu Uzvišenja Svetoga Križa dobiva rane svoga Spasitelja kojega je prepoznao kao gorućega serafa. Čini se kao da Krist svome Franji nije mogao ništa odbiti. Franjo je zračio radosnim miomirisom malenosti.

Braća su pjevala Pjesmu stvorova naizmjenično, a Franjina posljednja želja je bila pjevati još i Psalm 142 zbog onog 8. retka: „Izvedi iz tamnice dušu moju da zahvaljujem imenu tvojem!“ Tako je Franjo pjevajući pošao u vječnost. Čežnja ga je ponijela uskrslome Kristu ususret, ali s biljezima svetih rana, tako da bude svom Gospodinu, raspetome, što sličniji. Tako zanesen križem Kristovim bio je ponesen zahvalnicom jer su sve njegove čežnje ispunjene.

(p. M. G.)

Ružarevo u Kanfanaru

Župa sv. Silvestra u Kanfanaru svake godine osobito svečano slavi na prvu nedjelju listopada Ružarevo. Dan je to kada župljani tradicionalno pozivaju i svoju

rodbinu u goste pa druženje i blagdansko raspoloženje traje cijeli vikend. Duhovnu pripravu od četvrtka do subote predvodio je don Damir Štifanic, župni vikar iz Rovinja, a samu proslavu Ružareva predslavio je o. Gaudencije Vito Spetic, pavlin iz Sv. Petra u Šumi. Nakon sv. mise uslijedila je i procesija s kipom Gospe i crkvenim barjacima, uz marijanske pjesme župnoga zbara i neokatekumen-ske zajednice. Na povratku u crkvu izmoljena je i drevna zavjetna molitva pred kipom Gospe. Unatoč najavljenoj kiši, Bog nam je podario lijepo vrijeme za procesiju, a možda smo to i izmolili u Trodnevnicu...

Don Joško Listeš,
župnik

SVETI FRANJO BOŽJI SIROMAŠAK

Sveti Franjo Božji siromašak
Zrnce dubina
U hrvatskom biću znak
S ljubavlju mir
Milosni cvijet s nebesa dašak

Sveti Franjo Božji sirotan
Mir dobro tau
Poljubac neba zemlji
Stope lik srca
Sluga slugu sin sluškinje odabran

Na livadi nebeskoj vojvoda-kosac
Duša dušu srh
Suobličen Kristu sav
Zdenac na putu
Sveti Franjo Božji mironosac

Tomislav Milohanić

IZ PORUKE PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MISIJA

“U ovoj godini obilježenom patnjom i izazovima koje je sa sobom donijela pandemija Covid-19 taj misijski hod čitave Crkve nastavlja se u svjetlu riječi koju nalazimo u izvješću o pozivu proroka Izajie: »Evo me, mene pošalji!« (6, 8). To je uvijek novi odgovor na Gospodinovo pitanje: »Koga da pošaljem?« (ibid.). Taj poziv dolazi iz Božjega srca, od njegova milosrđa koje, u sadašnjoj svjetskoj krizi, predstavlja izazov na koji su Crkva i čitav ljudski rod pozvani odgovoriti. »Poput učenika iz Evandelja iznenada nas je zahvatila neočekivana i šestoka oluja. Shvatili smo da se nalazimo na istoj lađi, svi krhki i dezorientirani, ali istodobno važni i potrebni, svi pozvani veslati zajedno, svi potrebni utjehe drugoga. Na toj lađi... svi se nalazimo. Poput tih uče-

nika, koji jednoglasno i u tjeskobi kažu: "ginemo" (r. 38), tako smo i mi shvatili da ne možemo ići dalje svatko za sebe, već samo zajedno» (Meditacija na Trgu sv. Petra, 27. ožujka 2020). Doista smo prestrašeni, dezorientirani i uplašeni. Bol i smrt daju nam iskusiti našu ljudsku krvost, ali istodobno uočavamo da svi imamo snažnu želju za životom i oslobođenjem od zla. U tome smislu poziv na poslanje, poziv da izidemo iz sebe samih iz ljubavi prema Bogu i bližnjemu pokazuje se kao prilika za solidarnost, služenje, posredovanje. Poslanje koje Bog povjerava svakome od nas pomaže nam osloboditi se straha i zaokupljenosti samima sobom i shvatiti da ponovno pronalazimo same sebe kad se darujemo drugima. (...)

Sama činjenica da smo besplatno primili život podrazumijeva poziv da uđemo u dinamiku sebedarja: to je sje-me koje će kod krštenika poprimiti zreli oblik kao odgovor ljubavi u braku i u dje-vičanstvu za Kraljevstvo Božje. Ljudski se život rađa iz Božje ljubavi, raste u ljubavi i stremi ljubavi. Nitko nije isključen iz Božje ljubavi, a u svetoj žrtvi Isusa Krista na križu Bog je pobijedio grijeh i smrt (usp. Rim 8, 31-39). Za Boga, зло – pa čak i grijeh – postaju izazov ljubiti i to ljubiti još većom ljubavlju (usp. Mt 5, 38-48; Lk 22, 33-34). Zato u pashalnom otajstvu

Božje milosrđe liječi praiskonsku ranu zadalu ljudskom rodu i izljeva se na cijelo svemir. Crkva, sveopći sakrament Božje ljubavi prema svijetu, nastavlja Isusovo poslanje u povijesti i šalje nas svakuda da bi Bog, po našem svjedočenju vjere i naviještanju evanđelja, mogao ponovo očitovati svoju ljubav i dotaknuti i preobraziti srca, umove, tijela, društva i kulture na svakome mjestu i u svakome vremenu.

Poslanje je slobodan i svjestan od-govor na Božji poziv. No, taj poziv prepoznajemo samo kad živimo osobni odnos s Isusom živim u njegovoj Crkvi. Zapitajmo se: jesmo li spremni prihvati prisutnost Duha Svetoga u svome životu, poslušati poziv na poslanje, bilo u životu u braku, bilo u posvećenom ili svećeničkom životu, u svojoj svakodnevici? Jesmo li spremni biti poslani na bilo koje mjesto kako bismo svjedočili svoju vjeru u Boga milosrdnog Oca, kako bismo navještali Evanđelje spasenja Isusa Krista, kako bismo dijelili božanski život Duha Svetoga izgrađujući Crkvu? Jesmo li poput Marije, Isusove majke, spremni bespridržljivo se staviti u službu Božje volje (usp. Lk 1, 18)? Ta je unutarnja raspoloživost veoma važna ako želimo reći Bogu: »Evo me, Gospodine, mene pošalji!« (usp. Iz 6, 8). I to ne apstraktno, nego u ovom času Crkve i povijesti.”

Rožarova proslavljenja u Trvižu

Blagdan Majke Božje od Krunice, Rožarova, u Trvižu, mjestu nedaleko Pazina, proslavljen je u nedjelju, 4. listopada 2020. Svečano misno slavlje predvodio je vlč. Jurica Manzoni, vicerektor Biskupijskoga misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli, a u assistenciji su bila tri bogoslova, dva iz Biskupijskoga misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ u Puli te jedan iz sjemeništa na Taiwanu.

Na početku misnoga slavlja okupljenima se prigodnim pozdravima obratio župnik domaćin, Dariusz Szymanski. Vlč. Manzoni na početku je mise istaknuo kako je pobožnost Krunice sačuvala vjeru mnogih generacija.

Predvoditelj je na početku homilije rekao kako ga mnogi detalji, u svezi s tradicijom, običajima i navikama u trviškoj crkvi podsjećaju na njegovu rodnu župu Dobrinj na Krku. Lijepo je imati tradiciju, no treba slušati Riječ Božju, naglasio je. Razlamajući Riječ Evanđelja, prisposobu o vinogradaru, te stavivši je u povjesno-biblijski kontekst, pojasnio je kako su Izraelci znali da se Bog obraća njima. Taj smo vinograd mi, trebamo se zapitati dajemo li plodove, poštujemo li „ogrudu“, Božje zapovijedi koje nam

je Bog dao kako bi nas sačuvao od grijeha, ili pak ubijamo, izbacujemo Boga, Istinu, Naviještenu Riječ iz svoga života jer želimo živjeti po svome, izvan „ogrude“ kojom nas Bog ograničava kako bi nas zaštitio.

Govoreći o blagdanu Majke Božje od Krunice, vlč. Manzoni podsjetio je kako se tim blagdanom sjećamo događaja kada je Sveta liga 1571. godine pobijedila Otomansku pomorsku flotu, papa je tada naredio da svaki vojnik mora imati i moliti Krunicu te da svaki brod mora imati kapelicu. Oni su tada branili kršćanstvo oružjem, ali i vje-

rom, i mi se trebamo zapitati imamo li ovdje danas vjere. Da se ponovi scenarij, da moramo birati između života ili kršćanske vjere, što bi svatko od nas izabrao, potaknuo je predvoditelj okupljene na razmišljanje. Vjerovati trebamo ne samo izvanskim znakovima nego i srcem. Trebamo moliti Boga da shvatimo, da ako se želimo spasiti, to možemo samo preko trpljenja, rekao je propovjednik. Moramo moliti da prepoznamo i odbacimo grijeh te da ne ubijemo Baštinika Vinogradara, Sina Božjega u sebi, zaključio je vlč. Manzoni.

Misu je dojmljivim svečanim pjevanjem uzveličao trviški župni zbor.

Blagdanu je prethodila Trodnevica, od 1. do 3. listopada. Prvoga dana pobožnost Krunice, misu i Klanjanje predvodio je vlč. Josip Kolega, duhovnik u Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“ u Puli. Drugoga dana pobožnost Krunice i misu predvodio je vlč. Stefano Cataldi, prefekt studija Visoke teološke škole pri Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“ u Puli, a trećega dana, misu i Krunicu, u kojoj je sudjelovao i župni zbor, predvodio je vlč. Maksimiljan Ferlin, ravnatelj Pazinskoga kolegija.

(G. Krizman)

KKC Čovjekov odgovor Bogu (8)

Vjera – početak vječnoga života

163 Vjera nam unaprijed omogućuje osjetiti radost i svjetlost blaženoga gledanja koje je cilj našega zemaljskog putovanja. Tada ćemo vidjeti Boga „licem u lice“ (1 kor 13,12), „kao što jest“ (1 Iv 3,2). Vjera je, dakle, već početak života vječnoga: *Dok sada motrimo blagoslove vjere kao u kakovom zrcalu, čini nam se kao da već posjedujemo one divne stvarnosti za koje nam naša vjera pruža jamstvo da ćemo ih jednog dana uživati (sv. Bazilije Veliki).*

1088 „Da izvrši tako veliko djelo“ – podjeljivanje ili priopćavanje svoga djela spasenja – „Krist je u svojoj crkvi uvijek prisutan, osobito u liturgijskim činima. Prisutan je u misnoj žrtvi u isti mah u osobi službenika – jer se ‘svećeničkom službom sada prinosi onaj koji je jednom na križu prikazao sama sebe’ – i ponajviše pod euharistijskim prilikama. Prisutan je svojom moći u sakramentima, pa kad tko krsti, sam Krist krsti. Prisutan je u svojoj riječi jer on govori kad se u Crkvi čita Sveti pismo. Prisutan je napokon kad Crkva moli i pjeva jer je sam obećao: „Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima.“ (Mt 18,20)

164 Ali sada „hodimo u vjeri, ne u gledanju“ (2 Kor 5,7) i spoznajemo Boga kao „kroza zrcalo, u zagonetki (...), djelomično“ (1 Kor 13,12). Vjera je obasjana Bogom u koga vjerujemo, a ipak se često živi u tami. Vjera može biti stavljena na tešku kušnju. Svijet u kojem živimo čini se često veoma daleko od onoga o čemu nam vjera pruža sigurnost: iskustva zla i patnje, nepravdi i smrti kao da proturječe Radosnoj vijesti. Sve to može uzdrmati vjeru i staviti je na kušnju.

2846 Ova prošnja seže u korijen prethodne jer su naši grijesi plod pristanka na napast. Molimo našeg Oca da nas u nju ne „uveđe“. Teško je grčki izraz prevesti jednom riječju: znači „ne dopustiti ući u...“, „ne dopustiti da podlegnemo napasti“. „Bog ne može biti napastovan na zlo i ne napastuje nikoga.“ (Jak 1,13) Naprotiv, želi nas od nje osloboediti. Mi ga molimo da ne dopusti da krenemo putem koji vodi u grijeh. Uključeni smo u borbu „između tijela i duha“. Ova prošnja moli Duha razlučivanja i jakosti.

309 Ako se svemogući Bog Otac, Stvoritelj uređenoga i dobrog svijeta, brine za sve svoje stvorove, zašto postoji zlo? Na to pitanje koje se nameće i koje je neizbjježno, koliko bolno, koliko i tajnovito, nije do-

voljan nikakav brz odgovor. Samo cijelina kršćanske vjere sačinjava odgovor na to pitanje: dobrota stvorenja, drama grijeha, strpljiva Božja ljubav koja dolazi ususret čovjeku svojim savezima, otkupiteljskim utjelovljenjem Sina Božjega, darom Duha, okupljanjem Crkve, snagom sakramenata, pozivom u blaženi život, na koji su slobodni stvorovi pozvani da ga prihvate, ali koji, po nekoj strašnoj tajni, mogu i otkloniti. *Nema nijednog dijela kršćanske poruke koji nije, pod nekim vidom, odgovor na problem zla.*

1502 Starozavjetni čovjek svoju bolest živi pred Bogom: zbog bolesti izljeva pred Boga svoju tužaljku i od njega, gospodara života i smrti, moli ozdravljenje. Bolest postaje put obraćenja, a Božje oproštenje početak je ozdravljenja. Izrael iskustveno doživljava da je bolest tajnovito povezana s grijehom i zlom, a da vjernost

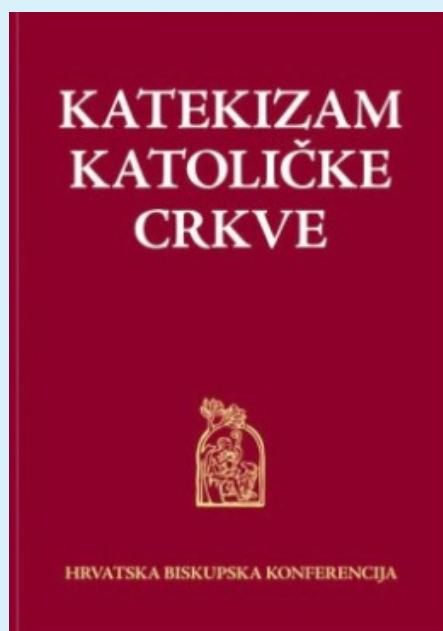
Bogu, u skladu sa zakonom, vraća život: „Ja sam Gospodin koji dajem zdravlje.“ (Izl 15,26) Prorok naslućuje da trpljenje može imati vrijednost i za grijehu drugih. Napokon Izaija navješta da će za Sion nastupiti vrijeme kada će Gospodin oprostiti svaku krivnju i izlječiti svaku bolest.

1006 „Zagonetka ljudskoga položaja dostiže vrhunac pred smrću.“ (II. vatikanski sabor). U nekom smislu, tjelesna je smrt naravna, ali za vjeru, ona je, ustvari, „plača grijeha“. (Rim 6,23) I za one koji umiru u milosti Kristovoj, ona je sudjelovanje u smrti Gospodnjoj, da bi mogli sudjelovati i u njegovu uskrsnuću.

165 Zato se moramo okrenuti svjedocima vjere: Abrahamu, koji povjeroval, „u nadi, protiv svake nade“ (Rim 4,18); Djevici Mariji koja je „na putu vjere“ prispjela sve do „noći vjere“ time što je sudjelovala u muci svoga Sina i u noći njegova groba; i mnogim drugim svjedocima vjere: „Okruženi tolikim oblakom svjedoka, odložimo svako breme i grijeh koji nas sapinje te postojano trčimo u borbu koja je pred nama! Uprimo pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, Isusa.“

(Heb 12, 1-2)

2719 Unutarnja je molitva zajedništvo ljubavi, nositeljice Života za mnoge, u mjeri u kojoj pristaje ostati u tamnoj noći vjere. Vazmena noć uskrsnuća prolazi kroz noć smrtne borbe i groba. To su tri povlaštena vremena Isusova časa koje njegov Duh (a ne „tijelo koje je slabo“) daje proživjeti u unutarnjoj molitvi. Valja pristati „jednu uru bdjeti s njim“. (Mt 24, 40-41)

Vlč. Petar Popović primio prestižnu nagradu *Henri de Lubac*

Vlč. dr. sc. Petar Popović, svećenik Porečke i Pulsko-biskupije, primio je 16. rujna u Rimu akademsku nagradu *Henri de Lubac* za 2020. godinu.

Francuski institut *Centre Saint Louis*, uz pokroviteljstvo francusko-veleposlanstva pri Svetoj Stolici, svake godine dodjeljuje nagradu za dvije izvanredne doktorske disertacije obranjene na papinskim sveučilištima u Rimu u području teoloških znanosti, od kojih je jedna napisana na francuskom jeziku, a druga na nekom od četiriju službenih sveučilišnih jezika (talijanskim, engleskom, španjolskom i njemačkom). Time se želi nagraditi ozbiljnost i kvaliteta teološko-filosofskoga promišljanja na papinskim sveučilištima, kao i odati počast velikom teologu, isusovcu, kardinalu Henriju de Lubacu.

Vlč. Popović stekao je naslov doktora kanonskoga prava na Papinskom sveučilištu *Santa Croce* (Sveti Križ) u Rimu obranivši doktorsku disertaciju pod naslovom *Pravna domena naravnog zakona: pogled pravnog realizma Michela Villeya i Javiera Hervade na suvremene filozofske-pravne perspektive sjecišta moralnosti i prava*. Vlč. Popović tijekom pripreme doktorata (2017. – 2019.) obavljao je službu asistenta na Fakultetu kanonskoga prava na istom sveučilištu, a od 2019. godine radi kao docent na navedenom fakultetu te sudjeluje u izvođenju nastave u predmetima Filozofija prava, Temelji prava u Crkvi te Deontologija kanonskoga prava.

U svojoj disertaciji vlč. Popović sustavno prikazao tradiciju pogleda na sjecište moralnosti i prava koja se redovito naziva „tomističkim pravnim realizmom“, propitkujući ujedno mogućnost i granice dijalog-a ove tradicije sa suvremenim teoretičarima prava, poput Harta, Dworkina, Raza, Finnisa i Rawlsa. Identificirajući pojам naravnoga zakona kao ključnu sastavnicu odnosa moralnosti i prava, vlč. Popović predstavio je načine na koje se može prikazati izravna pravna relevantnost moralnih načela i dobara.

Nagrada je dodijeljena 16. rujna 2020. u prostorijama francuskoga veleposlanstva pri Svetoj Stolici u

vili Bonaparte u Rimu. Nagradu je osobno uručio predsjednik povjerenstva za dodjelu nagrade kardinal Paul Poupard, zajedno s veleposlanicom Francuske pri Svetoj Stolici Elisabeth Beton Delegue.

Jednoglasnu odluku o dodjeli nagrade vlč. Petru Popoviću donijela je komisija sastavljena od profesora s papinskih i prestižnih katoličkih sveučilišta.

U govoru zahvale prilikom primanja nagrade vlč. Popović izrazio je zahvalnost organizatorima nagrade i komisiji, kao i Porečkoj i Pulskoj biskupiji, na potpori tijekom pripreme doktorata te Hrvatskom papinskom zavodu svetoga Jeronima u kojem je živio tijekom pripreme i obrane doktorata. Istodobno je najavio skoro objavlјivanje preuređenoga teksta disertacije za izdavačku kuću *Catholic University of America Press*.

Vlč. Petar Popović rođen je 27. rujna 1983. u Rijeci, od majke Branke r. Jakšić i oca Radomira. Nakon završene Salezijanske klasične gimnazije i Pravnoga fakulteta u Rijeci postaje bogoslovom sjemeništa Redemptoris Mater u Puli, a za svećenika Porečke i Pulsko-biskupije zaređen je po rukama mons. Dražena Kutleše 2015. godine. Autor je znanstvenih članaka objavljenih u eminentnim hrvatskim i stranim znanstvenim časopisima poput Bogoslovske smotre, *Ius Canonicum, Ius Ecclesiae, Anthropotes, Nova et Vetera i Persona Y Derecho*, s temama iz područja teoretske i primijenjene filozofije prava na hrvatskom i engleskom jeziku. Dr. Popović izvrsno se služi trima jezicima – talijanskim, engleskim i španjolskim.

(Izvor: Bitno.net, IKA)

Što se dogodi kad o vjerskim stvarima piše nevjernik iz opredjeljenja

Bio je jedan mladić koji je pošao iz svoga malog mjesta studirati u veliki Napulj, na sveučilište. Uspješno je završio studij prava i postao istaknuti odvjetnik. Na sveučilištu je imao kolege kojima je bilo stalo samo do zabave pa je i on malo pomalo postao takav, zapuštajući odgoj i moral koji je donio od kuće. Na sveučilištu je bilo puno profesora zauzetih protiv vjere, osobito katoličke. To je tada bila moda... pošast... Oni su mladom Bartolu rušili sve vjerske spoznaje koje je donio od kuće. Govorili su naduto protiv Crkve i vjere, nastojeći dokazati da Biblija nema pravo. Osobito se tu istakao francuski racionalist Ernest Renan koji je napisao „Život Isusov“ na takav način da osporava Isusovo božanstvo jer ni sam u njega nije vjerovao. S tim spisom koji je Bartol Longo pročitao, poljuljao je vjeru mnogih, pa i samoga Bartola, izazvavši u njegovoj duši buru mnogih nedoumica i dvojbi. Jadni Bartol pokušao je sam pronaći rješenje, pokušao se sam dovesti do savršenstva, izbaviti od nesavršenosti... dovesti se do samodostatnosti, postati spiritistički supermedij. Zato je prakticirao duge postove, što mu se jako loše odrazilo na zdravlje. Razbolio se. Stradala su crijeva. Tko zna kako bi to završilo, da nije našao pomoć u profesoru (ipak!), zauzetom vjerniku, Vincenzu Pa-peu koji ga je nagovorio da se ide isповjediti. I tu je našao lijek svojoj zbumjenosti. Bio je to početak pravjetljenja. Bartol je počeo obnovu svoje vjere ispočetka. S 24 godine primio je prvu pričest. Njegov je život od toga trenutka poprimio sasvim drugi smjer. Snaga uskrsnoga otajstva svemu što je činio i što je

naučio davala je novi okus. Bio je oduševljen i svoju je radost želio podijeliti s bivšim kolegama, ali oni su ga ismijali i posramili. On je to ponizno prihvatio žečeći se iskupiti za svoju neslavnu prošlost. Nasreću, susreo se s dobrim praktičnim vjernicima koji su mu pomogli šireći oko njega ozračje poleta i revnosti. Zamislimo što bi s njim bilo da je onako oduševljen naišao na loše praktične vjernike i da se sablaznio. Život ide, Gospodnjom providnošću, dalje. Bartol se preselio u malo mjesto *Valle di Pompei*. Tu mu je Gospodin razotkrio svoj plan s njime, poslanje koje mu je namijenio. Jednom dok je Bartol promišljao o svom grešnom životu, žečeći zbog svih nepodopština, čuo je glas koji mu je rekao da ako se želi spasiti, treba širiti pobožnost Krunice, da mu to Gospa obećava. Taj je glas bio ustrajan. Bartol je osjetio slatkoću u srcu i neodoljivu silinu te je od srca izrekao obećanje: „Neću otići iz ovoga kraja, a da prije njime ne raširim tvoju krunicu.“ Život mu je s tim određenjem dobio konkretan cilj. On se predano posvetio katehizaciji, aktivirao se u župi, postao je organizator pučkih vjerskih proslava te pokrenuo pučke misije, snažno obilježene molitvom Krunice. Još se na tom planu snažno trudio uz pomoć prijatelja u izgradnji crkve Gospe od Pompeja. Ljubava ga goni dalje; brine se o siročadi, pokreće Djelo za djecu osoba koje su završile u zatvoru – za koje se nitko, ni pojedinci ni institucije nisu htjeli brinuti jer su smatrali da će ta djeca i sama postati kakvi su im roditelji pa ne treba odgajati lopove i pokvarenjake. Bartol nije mislio tako. Plivao je protiv struje i omo-

gučio toj djeci obrazovanje, a često je preko njih uspio doprijeti i do njihovih roditelja. Ne može ono što je Božje proći bez iskušenja. Bartola su oklevetali. Glasine su došle do samoga pape Pija X. Prijetilo je utrnuće svega što je Bartol činio, čitave njegove organizacije za pomoć nesretnima, institucije zvane Djelo iz Pompeja. Na savjet prijatelja on je Djelo predao papi, koji ga je, sve pomno ispitavši, službenim dokumentom uzeo pod svoje okrilje, pod svoju zaštitu. Bartol ne staje: osniva Institut za kćeri zatvorenika. Sve je te institucije povjerio sestrama dominikankama, koje čine upravo ono što je Bartol dobio u zadatku: šire molitvu Krunice. Tako se u potpunosti ispunja životni zadatak laika, odvjetnika, čovjeka koji je prošao tešku krizu vjere i morala, koga je unesrećio nesretni spis bezbožnika koji je pisao o Božjim stvarima. Spasili su ga sveti i dobri praktični vjernici. Bartol Longo umro je 5. 10. 1926., a blaženim ga je proglašio papa Ivan Pavao II.

Danas se manje čitaju knjige, a puno više internetski portali. Neki su kao i Renanov spis otrov za vjernike. Nisu svi vjernici izgrađeni, dovoljno izgrađeni da bi razlikovali kukolj i pšenicu. Mnogi gube vjeru i moral jer se daju nekritički i neselektivno hraniti svakavim, čak otvoreno protuvjerskim i protuckvenim sadržajima. Mnogi si pokušavaju pomoći sami, bez da pitaju savjet duhovnika pa odu u jogu, transcedentalnu meditaciju, reiki, Bruni Goringu, Sai Babi... raznim domaćim mudrijašima...

Neka ih spasi Bartolov primjer – i zagovor Blaženoga Laika.

Prilozi o vinarstvu i vinogradarstvu u listu *Naša sloga* (I. DIO)

S obzirom da je vinogradarstvu dan prostor već u prvome broju edicije, možemo zaključiti da je ono bilo važna tema za područje Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima. Autor članka navodi kako je vino u Istri „(...) mal da ne jedino kmeta bogatstvo“, iz čega slijedi da nerodne godine dovode do njegova siromaštva, što je vidljivo za period od pedesetih godina XIX. st. do kraja šezdesetih. „Zato i jest loza ili trs našemu čovjeku prva i najveća prijateljica“ i lozi će se Istranin uvijek vraćati. No, to mu, dodaje, nije posve mudro, s obzirom da se „bez hlebaneda piti“, pa se i sadnji pšenice valja posvetiti.

Nastrojeći svojim čitateljima olakšati mnoge aktivnosti iz svakodnevice, *Naša sloga* objavljivala je priloge iz mnogih područja. Tako su se na njezinim stranicama našle i crtice iz vinarstva i vinogradarstva.

S obzirom da je vinogradarstvu dan prostor već u prvome broju edicije, možemo zaključiti da je ono bilo važna tema za područje Pokrajine Istre s Kvarnerskim otocima. Autor članka navodi kako je vino u Istri „(...) mal da ne jedino kmeta bogatstvo“, iz čega slijedi da nerodne godine dovode do njegova siromaštva, što je vidljivo za period od pedesetih godina XIX. st. do kraja šezdesetih. „Zato i jest loza ili trs našemu čovjeku prva i najveća prijateljica“ i lozi će se Istranin uvijek vraćati. No, to mu, dodaje, nije posve mudro, s obzirom da se „bez hlebaneda piti“, pa se i sadnji pšenice valja posvetiti. I unatoč tome što se istarsko i krčko vino svojom kvalitetom proslavilo čak i na bečkim kraljevskim svečanostima, „gdje su gosti minuli franceski šampanjac i njemački renovac, pa su kupice podlagali pod butilju na-

šega refoška, da se nauže mirne jarkosti, medene rezkoće i rajskega mu duha i mirisa“, seljaku preporuča da se ozbiljnije posveti uzgoju trsa. To se dobro pokazalo u tadašnjem trenutku, kada su strana vina ponovno dobila primat. Bit će bolje, dodaje, kada „budemo i mi znali bolje nego do sada trs nastojati, grožđu ugadjati i vino čistiti“ jer i sama priroda može mnogo učiniti, ali zajedno s ljudskim umom može polučiti znatno bolje rezultate. Stoga će u ediciji nastojati pomoći vinogradarima objavljajući za njih korisne savjete.

„Odkud i odkad nam loza?“

Objavljivanje priloga o vinogradarstvu nastavlja se napisom naslovlenim „Odkud i odkad nam loza?“. Autor smatra da će ovo pitanje izazvati podsmjeh jer će čitatelji pomisliti da se isto može postaviti i za travu i bukvu. No, pojašnjava, trava i bukva su samonikle, dok je lozu nužno redovito saditi i nadopunjavati kako se ne bi zatrila. Iako se nekim kulturama zna odakle su pristigle u naše krajeve, primjerice, da su trešnje i breskve pristigle iz Perzije, smokva iz Mezopotamije, dok su kesten, šljiva, badem/*mendula*, maslina/*ulika* pristigli iz Punta i Libije, lozu nalazimo posvuda i ne možemo joj utvrditi podrijetlo. Loze, pojašnjava, ima u Perziji, u Kurdistalu, duž Kaspijskoga i Crnog mora, zatim, u Maloj Aziji i Egiptu. Stoga zaključuje da bi kriterij za utvrđivanje njezine pradomovine trebao biti njezina debljina, što veća bujnost i dugovječnost, čak od četiri stotine do šest stotina godina. U našim krajevima to nije slučaj, pa njezino podrijetlo treba tražiti na drugim lokacijama. Postoje i pojedinci koji tvrde da su kod nas okapanje i rezanje doveli do toga da se loza nije mogla normalno razvijati, ali autor to pobija.

Loza je ovamo pristigla iz toplijih krajeva?!

Poziva se na učene ljude koji tvrde da je loza ovamo pristigla iz toplijih krajeva, i to iz Azije, jer ju ondje rasprostranjenu nalazimo od davnina, ali se ne može utvrditi iz kojega od njezinih dijelova. Lozu su ondje držali kao sveto drvo. Iduće pitanje koje autor postavlja jest odakle je pristigla u naše krajeve i tko ju je donio. Neki smatraju da je pristigla s Apenskoga poluotoka u doba Rimljana tvrdeći da se naše stanovništvo dotad napijalo vodom. Autor se tome ne protivi jer je voda zdravija od vina, ali smatra „da su morali i stari Istrani biti njeni, kad su se usudili oprijeti onolikoj sili, kolika je bila rimska već u ono doba“, i ne vjeruje da su pri tome „baš želudom želudac zagalili i vodom junačku si žedju gasili“. Nasuprot tome, Azija našemu prostoru nije ništa više udaljena nego Rimljanim te su ljudi naših krajeva održavali komunikaciju s njezinim stanovništvom „prije, nego s Rimljani“. Temeljem toga zaključuje kako je loza u naše krajeve pristigla iz Azije, i to u doba Grka i Feničana, a iz Azije je pristigla i na Apenski poluotok. U razdoblju dolaska Rimljana u naše krajeve glasovito je bilo istarsko vino te se ono sa slašću pilo i za Augustovim stolom. Na kraju priloga autor zaključuje da je to odgovor na pitanje izneseno u naslovu, dodajući: „Drugi put ćemo govoriti o koristnijih stvarih.“ (nastavlja se)

Crkve sagrađene na području Istre posljednjih 150 godina

Antičke i srednjovjekovne crkve i crkvice širom Istre uglavnom su poznate narodu, neke zbog svojih znamenitosti i povijesno-umjetničkih vrijednosti, druge zbog posebnog hodočasničkoga obilježja. Prvima svakakopripada i porečka katedrala, bolje poznata kao Eufrazijeva bazilika Marijina Uznesenja na Nebo, koja potječe još iz prvokršćanskih vremena, ali i Sveta Marija na Škriljinah u Bermu sa svojim "Plesom mrtvaca", najpoznatijim ciklusom fresaka iz 1474. godine. Među drugima ističe se bazilika sv. Foške iz 7. st. u Batvačima, koju godišnje posjećuju tisuće vjernika, obraćajući se ovoj svetici mučenici iz ranokršćanskih vremena prošnjama za zdravlje, obitelj, djecu, obiteljsku ljubav i slično.

Istarskoj javnosti, pa i vjerničkoj, manje su poznate crkve podignute u 20. i 21. st., počevši od monumentalne crkve Gospe od Mora, sagrađene krajem 19. st., još u vrijeme Austrougarske Monarhije, usred najvećega grada u Istri, Pule, pa do crkve i pastoralnoga središta sv. Josipa u istom gradu, dovršenih 2005. godine.

U Pazinu je krajem rujna 2020. predstavljen Zbornik Pazinskoga memorijala, knjiga 28 – 29, koji obuhvaća neke važnije radeve iz nekoliko posljednjih znanstvenih skupova, među kojima je i zanimljiv članak Juga Jakovića "Crkve Porečke i Pulsko biskupije 1898. – 2000."

Članak donosi opise desetak crkava i nekoliko kapela sagrađenih u posljednjih 150 godina s građevinskim, arhitektonskim, povijesnim i umjetničkim podatcima, dajući presjek previranja i razvoja toga razdoblja, koji se odrazio i na sakralnom području:

Gospa od Mora u Puli, koju Jaković naziva "baštinom bez baštinika". Austrougarski car Franjo Josip 1891. povjerio je gradnju ar-

hitektu Nikolu Tomassiju iz Trenta. Posvećena je bila 1898.

Župna crkva sv. Kancijana u Lanštu, sagrađena 1927. nad ruševinom prijašnje crkve, po nacrtu arhitekta Joane (Ivana) Berne iz Trsta.

Crkva sv. Antuna, sa svojim veličanstvenim zvonikom, jedan od simbola grada Pule, podignuta je po zamisli arhitekta Guida Brassa 1931.

Crkva sv. Barbare u Raši, najznačajniji objekt u ovom jedinstvenom gradu, sagrađenom po Mussolini-jevu nalogu, sagradio ga je u 547 dana, zajedno s crkvom, arhitekt Gustavo Pulitzer Finali.

Na Crkvi Gospe Fatimske u Podlabinu, naselju koje je nastalo po nacrtu arhitekta urbanista Eugenija Montuorija između 1940. i 1942., vrijeme je ostavilo najdublji trag i zanemarilo neke njezine funkcije, koja je vjerojatno bila namjenjena franjevcima.

Crkvom sv. Pavla u Puli započinje suvremeno oblikovanje crkava u Istri – kaže Jaković. Ideju Milana Kušana za izgradnju reprezentativne dvorane Boris Orlić i Urbis 72 pretvaraju u crkvu. Gradnja traje od 1983. do 1985.

Crkva Majke Božje od Žalosti s pastoralnim centrom u Murinama građena je između 1992. i 1994. po nacrtu arhitekta Eligia Legovića.

Najbolje sakralno ostvarenje spomenutoga arhitekta Legovića jest, prema Jakovićevu mišljenju, crkva sv. Nikole Putnika u Puli, sagrađena između 1994. i 2001., a sliči brodu.

I crkva Dobroga pastira s pastoralnim centrom u Potpiću djelo je arhitekta Legovića, koji je ovdje navodno "pretjerao u uvođenju elemenata iznenadenja". Mnogo je zanimljivije postupno otkrivati prostor.

Tijekom 2005. arhitekt Legović sagradio je u središtu Pule crkvu sv. Josipa s pastoralnim centrom, nad

kojom dominira zvonik, a na ulazu, kao i u apsidi, veliki križ.

Uz spomenute crkve u članku se opisuje nastanak i nekoliko crkvića, kao što je ona Svetoga Križa u Medulinu te Sv. Nikole u Poreču, sagrađenih unutar turističkoga kompleksa Zelene lagune, te zvonik u Vrsaru, koji je podignut 1991. godine.

Postoje, međutim, i neki arhitektonski manje važni, ali vjerski zanimljivi crkveni objekti, o kojima nema govora u spomenutom članku, a to je npr. jednostavan zvonik sagrađen u Cerovlju 1978. g. te crkvice posvećene bl. Alojziju Stepincu u selu Škopeti (župa Motovunski Novaki) te u župi Funtana. U Kamenoj Vasi na području župe Karobje 1993. podignuta je crkva u čast Blažene Djevice Marije – Kraljice mira, a na Žminjštini u selu Pamići kapela sv. Leopolda Bogdana Mandića i crkvica Svete Obitelji.

Osvrćući se na objekte Eligia Legovića, člankopisac Hugo Jaković primjećuje kako je "čudno da jedan autor toliko oscilira unutar jedne teme. Još je međutim čudniji monopol nad suvremenom sakralnom izgradnjom u Istri. Današnje vrijeme teži bogastvu raznolikosti, a ne monotoniji." Možda to vrijedi i za oslikavanje crkvenih prostora. Izgleda da suvremeni naraštaj istarskih umjetnika nema smisla za vjersku problematiku. Crkve, nai-me, izgledaju hladno jer su zidovi, svodovi i prozori prazni.

U istom broju Pazinskoga memorijala nalazi se i članak Afrodite Široka Spaqi o Nekim sakralnim predmetima na području Pazinske knežije", u kojem su predstavljeni neki izvanredni predmeti "crkveno-obrednih umjetnina očuvanih na nekadašnjem području Pazinske knežije: kalež iz Draguća i pokaznica iz Pićna te pokaznice iz Lindara i Gologorice".

Tvoja mi ljubav daje snagu

Svidjelo se Gospodinu privezati me čvršće uza se pa mi je dao priliku kakvu dosad nisam imala, podarivši mi obilje vremena za molitvu, razmišljanje, meditaciju...

Kada ti naiđu u životu trenutci tjelesne i duševne boli, trenutci neizvjesnoga krajnjeg ishoda, kada blijedi nada i topi se samopouzdanje, kad ti strahovi uvlače tjeskobu u dušu i srce, tada je jedini djelotvorni lijek iskrena i usrdna molitva. „Vjerujem u Boga, Otcu Svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje...“ Vjerujem li zaista? Ako je tak, čemu onda sumnja, strahovi, neizvjesnost i tjeskoba? Ako svoje boli i zabrinutosti predamo potpuno i bez zadrške milosrdnomu i svemogućemu Otcu, širom otvaramo vrata i prozore svoje duše nadi i radoći zbog najboljega mogućeg ishoda. Bog je ljubav iz koje nastaju najdivnija i neizreciva čudesa.

Blažena Djevica Marija to je jednostavno osjećala, iako nije mogla znati. Pa tko ne bi bio zbumjen na andelovo naviještenje utjelovljenja Božjega Sina, ako je i postojao tračak sumnje u njeg. Na Djevičin upit: „A kako će to biti kada ja mužane poznajem?“, andeoski odgovor: „Bogu nije ništa nemoguće“ otklonio je taj tračak sumnje. Ostala su samo vjera i povjerenje u Božji naum uz njezin pristanak: „Neka mi bude po riječi tvojoj“, što je okrenulo tijek povijesti svijeta i usmjerilo ga prema vječnosti.

Stoga se u svojim potrebama okrećem njoj, Majci Božjoj, kao jedinom izvjesnom i sigurnom utočištu malenih, poniznih i grješnih ljudi.

Koje li ljepote i dragosti moći svaki dan poći u crkvu, ususret Majci Isusovoj, za sve one koji to ne mogu redovito, neki čak ni povremeno, spriječeni teškom bolešću i nemoći ili zauzeti ropskim radom u turističkoj sezoni.

Koje li miline svakodnevno poći Božju kuću, odmoriti misli,

u zajedničkoj molitvi svete Krunice, pa preko Majke Božje stići do njezina Sina, našega Spasitelja i Učitelja, doći po lijek za dušu i tijelo, u otajstvu svete Euharistije.

Kako je blaženo moći svaki dan doći Isusu i Mariji makar i šepajući, uz pomoć štapa, probijajući se polagano kroz prepune ulice stranaca što dokoni bauljaju u potrazi za ispraznim zabavama ili se umorni s odmora vraćaju kući.

Poneki radoznalci zavire na trenutak u crkvu dok iz nje odzvanja glasna molitva svete Krunice, kao da se pitaju: „Što je ovo? Zar toga ovdje još ima? Zar ti starinski i tradicionalni običaju još nisu izumrli kao u nekim velikim europskim gradovima gdje se crkve još mogu razgledati samo kao kulturni spomenici prošlosti?“

Kako je lijepo, o moj Bože, da jesam tu gdje jesam, hvala ti za to što jesam svoja na svome u zajedništvu s Tobom. Tvoja mi ljubav daje snagu i puni dušu radošću.

Kako je blaženo sresti radosnu osobu. U zadnje je vrijeme to rijetka pojava. Vedre oči, nasmijano lice, toplina srca što zrači iz prijateljskoga zagrljaja, spontanost i opuštenost u pristupu, u nevezanu, duhovitu, poticajnu i ljekovitu razgovoru. To su blagoslovljeni trenutci radosnoga susreta.

Tako ja zamišljam susret Blažene djevice Marije i svete Elizabete. Jedna bijaše u poodmaklim godinama, druga mlada djevica tek zaručena, a obje trudne. Po našem ljudskim mjerilima i procjenama, s obzirom na spomenute okolnosti, tu bi bilo dovoljno razloga za zabrinutost, a nikako ne za iskrenu radost.

Obje su nadahnute Duhom Svetim osjetile i prepoznale ljubav Božju koja ih je ispunila neizrecivom radošću.

Zahvalno srce tu sreću dobro prepoznaje i osjeća, kao što je to bezgrešno srce Marijino osjetilo i prepoznalo kličući radosno i veli-

čanstveno: „Veliča duša moja Gospodina što pogleda na neznatnost službenice svoje...“ Nema tu filozofije ni psihologije, ni bilo koje druge znanosti, procjena i analiza, već vrlo jednostavno: samo ljubav, vjera i pouzdanje u Boga Svemogućega i Milosrdnog.

Ne bismo li tako i mi trebali zračiti radošću u susretu s drugim dragim osobama obostrano, osobito nakon molitve i euharistijskoga slavlja, noseći Isusa u svome srcu, kao što je Blažena Djevica Marija svjedočila Božju ljubav, njegovu blisku nazočnost i savršeno slaganje s voljom Božjom u svakom trenutku svojega života. Trebali bi to i drugi primijeteiti u našemu životu: „To su Marijina djeca, to su Kristova braća! Gledaj kako se raduju! Gledaj kako se vole!“ Možda bi nam tada krenulo nabolje.

Umag, 21. rujna 2020.

Vinka Tokić Burolo

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
 Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evandjelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052 / 88 77 11
www.radioistra.hr

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

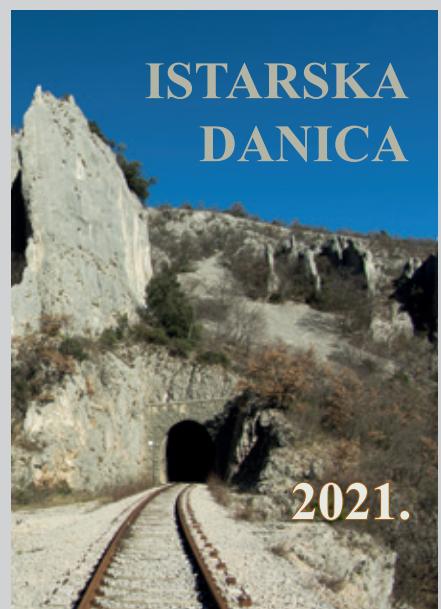
Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radno vrijeme

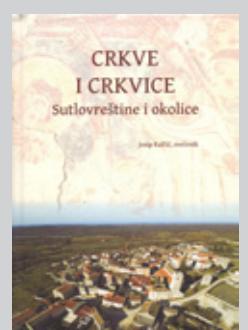
Pon - pet 8-17 h, sub 8-13.30 h
Pon - pet 9-16 h, sub 8-13 h
Pon - sub 9-18 h

ISTARSKA
DANICA

MISNA VINA POREČKE I PULSKE BISKUPIJE

Kontakt za nabavu: porec@josipturcinovic.com, 052/451 784

Zvonik s kojeg nad gradom bdije sveti Pelagije

Nakon pićanskoga zvonika predstavljamo zvonik sjedišta još jedne ukinute biskupije – Novigradske biskupije sa sjedištem u Novigradu od 520. do 1828. g., kada je ukinuta. Samostojeći zvonik uz pročelje župne crkve sv. Pelagije, nekadašnje novigradske katedrale, sagrađen je 1883. godine, dok je stari srušen desetak godina ranije, pretpostavlja se zbog opasnosti od urušavanja.

Na luneti iznad ulaznih vratiju uklesan je latinski natpis koji govori o sudionicima u financiranju gradnje i godini završetka zidanja zvonika:

„HAEC SACRA TURRIS / CAESAREI REGI GUBERNI EX FUN-

DO RELIGIONIS / ET COMMUNIS AEMONIAE SUMPTIBUS / CONDITA FUIT / A. D. MDCCCLXXXIII“. U prijevodu: *Ovaj*

sveti toranj podignut je iz vjerskoga proračuna (ove) sjajne carske pokrajine i na trošak čitavoga Novigrada, godine Gospodnje 1883.

Na prvom ukrasnom obrubu (korniži) počiva povijesni kameni grb Novigrada. Na vrhu piramide 45-metarskog zvonika četverokutnoga oblika, sazidanoga klesanim kamenim blokovima, nalazi se kip zaštitnika grada, sv. Pelagija. Drveni kip gradskoga svetca zaštitnika postavljen je na vrh kampanila 4. travnja 1913. godine, nakon što je staroga pogodio i uništilo grom. Novu statuu gradskoga patrona oblikovao je Giovanni Parentin, Carlo Manzoni obložio ju je i zaštitio listićima bakra; kovač Bortolo Gianolla željezom je učvrstio unutrašnjost skulpture kako bi se mogla osloniti na nosač,

što joj za vjetra omoguće okretanje oko svoje osi. Pelagio

Tuiach je, uz pomoć postavljenе skele, kip svetca postavio na vrh zvonika novigradske župne crkve. Zvonik ima tri zvona podjednake veličine, a posvećena su Isusu Spasitelju, Blaženoj Djevici Mariji i svetom Pelagiju, zaštitniku Novigrada. Izlivena su 1991. g. u poznatoj zvonoljevaonici Johann Grassmayr u Innsbrucku. Na svakom je zvonu grb po kojem je tvrtka prepoznatljiva: uspravni krilati lav koji šapom drži zvono uz natpis „Mich Goss J. Grassmayr in Innsbruck“. Posvetni su natpisi na hrvatskom i talijanskom jeziku. Osim natpisa i grba zvonoljevaonice zvona imaju i prigodne ukrase. Stubište je zvonika kamenno sa željeznom ogradom. „I dok imena novigradskih plemenitaša, kapetana, podestatu i upravitelja, pa i biskupa, s vremenom sve više blijede, sveti Pelagije, taj gotovo povijesni anonimac odolijeva buri vremena i zaborava, blaga pogleda blagoslovljajući svoj grad s vrha zvonika“, rekao je vlc.

Luka Pranjić o stotoj obljetnici postavljanja kipa novigradskoga patrona. (np)

